

Co-finanțat prin
Programul Drepturi, Egalitate și
Cetățenie al Uniunii Europene

Manual pentru implementarea programului de sprijin pentru adolescenți în școli

Manual adresat elevilor, profesorilor și personalului școlar pentru a
susține elevii să recunoască, să prevină și să combată violența de gen

act:onaid

act:onaid

Acest manual a fost co-finanțat prin **Programul Drepturi, Egalitate și Cetățenie al Uniunii Europene** (2014 – 2020).

Conținutul acestui manual reprezintă perspectiva autoarelor/autorilor și este responsabilitatea acestora. Comisia Europeană nu acceptă niciun fel de responsabilitate pentru modul în care informația cuprinsă în acest manual va fi utilizată.

Supervizare științifică:

Livia Aninosanu – CPE, Corinne Reier – ActionAid Italia

Text și metodologii:

Livia Aninosanu – CPE; Corinne Reier – ActionAid Italia

Contribuții:

Giouli Megagianni – ActionAid Grecia, Dimitra Deroyiannis – ActionAid Grecia,
Despoina Kardogerou – ActionAid Grecia, Alessandra Folcio – ActionAid Italia,
Isabella Orfano – ActionAid Italia, Giulia Arosio – ActionAid Italia, Mara Ghidorzi – Afolmet,
Nele Kelchtermans – UCLL.

Supervizare: Maria Sole Piccioli – ActionAid Italia

Publicat în aprilie 2020

Contact:

Website: <https://www.youthforlove.eu/>

■ SCURT REZUMAT

Youth for Love este un proiect desfășurat pe durata a doi ani și implementat în patru state europene, respectiv Italia, Belgia, Grecia și România. Proiectul își propune să dezvolte și să testeze un program educațional integrat, dedicat elevilor de liceu (14-17 ani) și profesioniștilor din domeniul educațional, cu scopul de a crește nivelul de conștientizare în legătură cu prevenirea și gestionarea adecvată a violenței de gen. Sistemul educațional trebuie, pe de o parte, să susțină elevii oferindu-le cunoștințe, abilități și resurse pentru a preveni și gestiona situațiile de violență de gen și, pe de altă parte, să se asigure că profesorii și personalul școlar au capacitatea atât de acționa preventiv, cât și de a oferi protecție și modalități adecvate de răspuns în aceste cazuri. Astfel, școlile reprezintă actori-cheie și aliați importanți pentru a transmite adolescenților mesajul că inegalitatea de gen și VBG sunt inacceptabile. Acest manual este unul dintre instrumentele principale dezvoltate cu scopul de a crește accesul la proiect și sustenabilitatea acestuia. Oferă îndrumare, atât teoretică, cât și practică, pentru a susține profesioniștii din domeniul educației în a preveni, combate și răspunde la situațiile de violență de gen care se petrec în școli între adolescenți, acesta fiind un fenomen complex și structural, cu forme multiple și consecințe grave. Alți actori importanți, precum experți educaționali și organizații neguvernamentale care implementează proiecte educaționale pot, de asemenea, să beneficieze de acest instrument, promovând și organizând programe similare în diferite contexte educaționale, formale sau informale.

CUPRINS

Introducere

Privire de ansamblu asupra proiectului Youth for Love	6
Scopul acestui manual și de ce să îl utilizați	8
Cui se adresează acest manual	9
Ce cuprinde acest manual	10
Cum este organizat manualul	12
Metodologia acestui manual	14
Înainte de a porni în această călătorie	16
Recomandări practice	16
Recomandări etice în utilizarea acestui manual	18
Cum se potrivește acest manual în cadrul unui program integrat privind violența de gen în context școlar	19
S1 – Conștientizarea stereotipurilor de gen, a puterii și privilegiilor și a impactului acestora la nivel social și individual	22
M1: Pornim în călătorie!	23
M2: Stereotipurile de gen – o introducere	28
M3: Stereotipurile de gen – surse și acțiuni	42
M4: Stereotipurile de gen – putere și privilegii	46
S2 – Violența de gen – mituri, realități, consecințe	56
M5: Violența de gen și formele sale	57
M6: Cauze și consecințe ale violenței de gen	72
M7: Bullying și violență în mediul online	82
S3 – Construirea de școli și comunități fără violență de gen	88
M8: Relații sigure și sănătoase pe parcursul anilor adolescenței	89
M9: Școli și comunități fără violență de gen (1)	94
M10: Școli și comunități fără violență de gen (2)	100
M11: Eveniment final (opțional)	106
Resurse recomandate	108
Documente legislative, cercetări și publicații	108
Website-uri, proiecte	108
Recomandări de lectură relevante la nivel național	109

INTRODUCERE

Privire de ansamblu asupra proiectului Youth for Love

Youth for Love este implementat în cadrul legal și conceptual oferit de **Convenția Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice (2011), cunoscută sub numele de Convenția de la Istanbul**. Documentul menționat anterior reprezintă cel mai complex și avansat document legislativ european pe care îl avem la dispoziție pentru a preveni și combate multiple forme de violență împotriva fetelor și femeilor, ratificat de toate statele partenere ale proiectului. Documentul recunoaște toate aceste tipuri de violență drept încălcări ale drepturilor omului, precum și ca forme de discriminare a fetelor și femeilor, și drept cauză și consecință a inegalităților între femei și bărbați. În plus, solicită statelor membre să adopte legislația necesară și un set comprehensiv și multidisciplinar de măsuri pentru a preveni violența, pentru a proteja supraviețuitoarele violenței și pentru a-i sancționa pe cei ce comit acte de violență, inclusiv cu referire la situațiile de violență care se pot petrece în școli. Mai mult, Convenția de la Istanbul subliniază rolul crucial pe care școlile îl au în susținerea promovării egalității între femei și bărbați, a rolurilor de gen nestereotipe, a respectului reciproc, a rezolvării conflictelor din relațiile interpersonale în modalități non-violente, a prevenirii violenței de gen împotriva femeilor, a promovării dreptului la integritate personală, inclusiv prin intermediul dezvoltării unor instrumente educaționale adaptate capacității de învățare în continuă dezvoltare a elevilor, în curriculumul formal și la toate nivelurile educaționale (art. 14).

Într-adevăr, educația joacă un rol esențial în transformarea normelor sociale negative care duc la apariția violenței de gen. Adolescenții beneficiază de mecanisme de auto-protecție mai puțin dezvoltate, prin urmare sunt în mod special vulnerabili la a perpetua și/sau la a fi direct

afecțați de comportamente violente. În pofida faptului că inițiative legislative au fost implementate în toate statele membre UE pentru a combate violența și abuzul, perioada adolescenței rămâne o perioadă insuficient reglementată din cauza absenței politicilor specifice care să vizeze în mod direct acest grup-țintă și din cauza faptului că multe dintre acțiunile implementate nu conțin o suficient de profundă integrare a perspectivei de gen și nu iau în considerare contextele culturale specifice.

În acest context, Youth for Love are obiectivul de a dezvolta, implementa și evalua un program educațional integrat, **care să fie aplicat în 4 țări europene** (România, Italia, Belgia și Grecia) și care astfel să contribuie la prevenirea și combaterea violenței bazate pe gen în rândul adolescenților, **oferind sprijin și crescând nivelul de conștientizare atât în rândul adolescenților, cât și în rândul profesioniștilor din domeniul educației**, privind existența și consecințele inacceptabile ale violenței de gen care se petrece în mediul școlar, dar și privind procedurile de aplicat pentru gestionarea acestor situații.

Parteneriatul care stă la baza implementării acestui proiect este format din următoarele organizații europene: ActionAid Italia (Italia), ActionAid Hellas (Grecia), UC Limburg (Belgia), AFOL – Agenzia Metropolitana per la Formazione, l'Orientamento e il Lavoro (Italia) și CPE – Fundația Centrul Parteneriat pentru Egalitate (România).

La nivel european, obiectivele proiectului sunt, după cum urmează:

- **12 instituții de educație europene** implicate în dezvoltarea de instrumente educaționale și metodologii pentru

prevenirea și gestionarea cazurilor de violență de gen;

- **1,200 de studenți** implicați într-un program educațional practic cu scopul de a le crește conștientizarea privind stereotipurile de gen și diferitele forme de violență de gen;
- **180 de profesori și personal școlar** formați și susținuți pentru a-și dezvolta competențele în legătură cu violența de gen și modalitățile de prevenire a acesteia;
- **2 milioane de tineri europeni** informați printr-o amplă campanie de comunicare privind stereotipurile de gen și violența de gen prin intermediul unui website și a unui joc online.

Principalele activități ale proiectului sunt:

- Dezvoltarea unei **puternice strategii de networking la nivel local, național și european**, cu scopul de a implica actorii interesați (școli, instituții, alte organizații) și care au abordări similare cu privire la fenomen să disemineze mesajele proiectului și să contribuie la dezvoltarea de recomandări.
- Dezvoltarea și implementarea de **instrumente validate de cercetători științifici** (ex. focus grupuri și chestionare) **prin intermediul cărora să se realizeze diagnoze școlare** și analize de nevoi pentru a realiza un program educațional și pentru a măsura impactul acestuia, la finalul intervenției.
- Dezvoltarea unui **program de intervenție pentru adolescenți și a unui manual de formare care să fie utilizat în contexte educaționale formale și informale**: programul este testat cu participarea elevilor care sunt direct implicați în activitățile de deconstruire a stereotipurilor de gen și de prevenire a violenței de gen. Programul promovează activități de tip peer-to-peer

pentru a stimula activarea școlii și a comunității în promovarea temelor abordate în cadrul proiectului.

- Dezvoltarea unui **program de formare pentru profesioniștii din domeniul educației și a unui manual de formare pentru aceștia**: vor avea loc activități de formare dedicate profesorilor și personalului școlar din școlile implicate pentru a crește nivelul de conștientizare al acestora în legătură cu stereotipurile de gen și cu fenomenul violenței de gen, oferindu-le instrumente practice pe care să le utilizeze în dezvoltarea unor proceduri specifice de gestionare a situațiilor de violență de gen care pot apărea în mediul școlar, implicând întreaga comunitate educațională.
- Dezvoltarea unui joc online, disponibil gratuit pe website-ul proiectului. Mulțumită jocului dezvoltat în cadrul proiectului Youth For Love, tinerii europeni vor avea oportunitatea să se pună în pielea a opt personaje de vârsta lor care se confruntă cu situații de violență de gen, bullying și alte forme de violență și să ia decizii pentru acestea. Jucătorii vor deveni, astfel, mai conștienți în legătură cu importanța luării deciziei corecte în momentul potrivit și vor înțelege cum poate fi prevenit bullyingul și cum ne putem asigura că respectăm drepturile omului.

Toate materialele elaborate în cadrul proiectului sunt disponibile pentru a fi descărcate din secțiunea "Află mai mult" a website-ului proiectului: www.youthforlove.eu.

Proiectul este co-finanțat prin Programul Drepturi, Egalitate și Cetățenie al Uniunii Europene.

Durată de implementare: ianuarie 2019 – decembrie 2020

Scopul acestui manual și de ce să îl utilizați

Acest manual oferă recomandări teoretice și practice pentru a susține profesioniștii din domeniul educației în munca lor de prevenire, combatere și gestionare a violenței de gen care se petrece în context școlar (SRGBV – school related gender-based violence), acest fenomen fiind unul complex și structural, cu forme multiple și consecințe serioase. Adolescenții sunt, în context școlar, fie victimele sau martorii actelor de violență bazate pe gen, fie pot să fie chiar în postura de a le comite ei înșiși. În acest context, școlile pot deveni medii în care adolescenții trăiesc momente severe de stres, atunci când sunt agresați fizic, psihologic, față în față sau în mediul virtual, hărțuiți și abuzați în diferite moduri. Conform datelor oferite de Unesco și UN Women, violența de gen care are loc în contextul școlar afectează milioane de copii și familii, în numeroase comunități. Acest tip de violență poate avea un impact important la nivelul rezultatelor academice, mulți elevi ajungând să evite școala, să aibă

rezultate inferioare potențialului lor sau chiar să renunțe complet la educație.

Școlile au reponsabilitatea legală și etică de a preveni violența de gen și, în cazul în care aceasta totuși se petrece, în interiorul sau în afara spațiului școlii, au responsabilitatea de a avea la îndemână instrumentele necesare pentru a o gestiona adecvat. De fapt, școlile trebuie să fie spații în care adolescenții, fete și băieți, să se simtă în siguranță, pentru că egalitatea de gen este promovată pe deplin, atât prin intermediul programelor de prevenire a violenței de gen, cât și prin proceduri adecvate vârstei și ușor accesibile de raportare, răspuns și gestionare, în mod confidențial, a cazurilor care pot apărea. Școlile, în parteneriate strategice cu organizații locale direct interesate, sunt astfel actori-cheie pentru modelarea atitudinilor adolescenților în sensul de a face atât inegalitatea de gen, cât și violența de gen inacceptabile pentru aceștia.

Cui se adresează acest manual?

Manualul se adresează profesorilor, directorilor de școală, consilierilor școlari, personalului tehnic și administrativ și oricăror altor reprezentanți ai personalului școlar care sunt responsabili pentru crearea și menținerea unui mediu școlar incluziv, care promovează modele de comportament și tipare de relații pozitive și sănătoase. Pentru a preveni în mod eficient violența de gen care poate să apară în rândul adolescenților și pentru a asigura în mod adecvat accesul la măsuri de protecție, școlile ar trebui să îndeplinească cel puțin următoarele criterii importante:

- Să aibă nivelul de conștientizare necesar, cunoștințele și competențele care să sprijine profesioniștii din domeniul educației să identifice corect situațiile și cazurile de violență de gen;
- Să aibă capacitatea de a interveni în cazurile de violență de gen, ținând cont de interesul superior al tuturor părților implicate;
- Să aibă la dispoziție proceduri și instrumente clare, pentru a preveni și gestiona cazurile de violență de gen care afectează adolescenții.

Pentru ca activitățile de prevenire să fie eficiente și pentru ca intervenția să fie promptă, profesorii, conducerea școlii și personalul școlar trebuie să fie formați în mod adecvat și managementul școlii trebuie să fie implicat. Dacă cei care conduc școala nu sunt la rândul lor implicați și nu susțin această cauză, orice tip de programe, politici și proceduri riscă să rămână ineficiente.

Școlile, alături de orice instituție publică sau organizație neguvernamentală care lucrează în sectorul educațional,

sunt invitate să utilizeze acest manual fie în întregime, fie parțial. Pot fi selectate acele activități și instrumente care par a fi cele mai utile într-un context specific. Implementarea acestui program de formare poate contribui la crearea unor spații mai sigure și mai sănătoase pentru toți elevii, care pot în final beneficia de aceste activități atât pe termen lung, la școală, cât și pe parcursul întregii vieți. Prin intermediul acestui program, profesorii și personalul școlar pot să dobândească atât competențe în gestionarea situațiilor de violență de gen cu care se pot confrunța în mediul școlar, cât și încredere în propria capacitate, mai ales atunci când aceasta se susține și pe niveluri crescute de sprijin intern și de muncă în echipă, deosebit de necesare. Manualul pentru profesori încurajează profesioniștii din domeniul educației să cerceteze și mai în profunzime aceste teme incluse în modulele de formare și să utilizeze în cât mai mare măsură resursele comunitare disponibile. De fapt, manualul încurajează o abordare care să cuprindă întreaga școală și care, în același timp, să întărească rolul comunității, care să participe la rândul său pentru a transmite mesaje clare și consistente cu scopul prevenirii violenței de gen. În realitatea locală a școlii pot fi construite parteneriate importante, cu organizații neguvernamentale și instituții publice care sunt implicate în prevenirea violenței de gen și în susținerea și protejarea supraviețuitoarelor violenței de gen. Astfel de parteneriate realizate la nivel de comunitate vor fi benefice tuturor părților implicate (ex: școli, elevi, familii, organizații neguvernamentale, instituții publice) și vor contribui la împărtășirea informațiilor deja deținute și la consolidarea competențelor deja dezvoltate, cu efecte pozitive pe termen lung în viețile adolescenților care curând vor deveni adulți.

Ce cuprinde acest manual

Conținutul acestui manual pune în valoare cunoștințele și instrumentele dezvoltate în contextul cercetării și activităților implementate în cadrul proiectului Youth for Love, precum și experiențele și expertiza partenerilor și a rețelei de actori relevanți implicați în proiect. Manualul reflectă în special aspectele identificate în școli care dețin experiență îndelungată în prevenirea violenței de gen în rândul adolescenților și în gestionarea cazurilor de violență de gen petrecute în școală prin intervenție promptă și clară.

Adolescenții se confruntă zilnic cu situații de bullying, violență și violență de gen în școli și în afara acestora peste tot în Europa, aceste situații având un impact semnificativ asupra nivelului lor de integrare și funcționare socială, precum și asupra stării de bine fizice și emoționale și asupra dezvoltării lor. Violența de gen afectează adolescenții indiferent de contextul lor socioeconomic, de origini, abilități fizice, nivel educațional sau vârstă.

În unele cazuri eforturile depuse pentru a gestiona rușinea, furia, sentimentele de inadecvare provocate de aceste situații le pot afecta semnificativ capacitățile academice și sociale, precum și nivelul de implicare în viața școlară și în viața publică în general. Ca rezultat, astfel de evenimente le pot influența cursul vieții nu doar în adolescență, ci și pe parcursul altor etape. Uneori situațiile de bullying, de violență și de violență de gen care se petrec la școală pot avea loc în paralel cu situații de familie dificile, cu contexte de viață problematice, cu istorii de discriminare multiplă, ceea ce face povara emoțională și mai grea. Astfel, realitățile violenței cu care se confruntă și răspunsul emoțional care trebuie metabolizat pot depăși semnificativ abilitățile adolescenților de a face față, conducând la afectări profunde.

În contextul prezenței tehnologiei în viața adolescenților și a rețelelor de socializare permanent disponibile, situațiile de bullying și violență pot continua cu ușurință chiar și în absența fizică a părților implicate, dar în prezența virtuală a unui mare număr de spectatori. În era cyberbullying-ului, noțiunea de spațiu de siguranță poate să devină cu ușurință depășită, pentru că violența online poate pătrunde cu ușurință în orice casă, poate invada și timpul care este petrecut în afara școlii și toate zonele vieții private.

Când se petrec situațiile de bullying, violență și violență de

gen, școlile au responsabilitatea legală și etică de a gestiona aceste situații și de a preveni posibile alte astfel de situații în viitor. Mai mult, școlile sunt mediile potrivite pentru a implementa activități de prevenire a violenței și pentru a educa studenții încă de foarte devreme cu privire la dreptul la demnitate, siguranță, protecție, precum și pentru a da exemple de comportamente și relații pozitive și sănătoase. Aceasta se poate realiza prin inițierea unor activități și ateliere non-formale, cu scopul de a preveni violența; acestea susțin capacitatea adolescenților de a înțelege și experimenta conceptul de granițe sănătoase, de a se înțelege mai bine pe ei înșiși și de a-i înțelege mai bine pe ceilalți, de a construi mecanisme de protecție sănătoase și modalități eficiente de comunicare în relații, de a empatiza și coopera cu ceilalți, precum și de a ști ce este de făcut în cazul în care un act de violență are loc. Ca rezultat al unor astfel de inițiative ne putem aștepta la o creștere a atitudinilor pozitive față de sine și față de ceilalți. Atunci când se simt în siguranță adolescenții pot avea mai mult spațiu mental pentru studiu și implicare în lucrul academic, climatul școlar este mai bun și elevii simt că vocile lor sunt auzite, că experiențele lor chiar contează și că există răspunsuri și soluții disponibile din partea adulților pentru dificultăți care altfel ar putea părea insurmontabile. Proiectul Youth for Love încurajează nu doar o abordare integrată la nivelul școlii, ci și o abordare care să implice întreaga comunitate. Un mesaj coerent și consistent privind violența în general și violența de gen în special nu este posibil fără implicarea tuturor actorilor relevanți din comunitatea educațională; de aceea încurajăm beneficiarii acestui manual să ia în considerare toate resursele și toți factorii implicați și să construiască legături puternice. Aceasta înseamnă să ofere elevilor informații despre resursele existente în afara școlii, dar și o pregătire legată de modalitățile de utilizare a acestor resurse. În unele cazuri situațiile de violență nu se petrec la școală, ci în afara ei; în acest context, este posibil ca elevii să se simtă mai pregătiți să ceară sprijin pentru a gestiona o situație de criză. De asemenea, implicarea întregii comunități educaționale în prevenirea și combaterea bullying-ului, violenței și violenței de gen crează o rețea de sprijin în jurul școlii și a profesioniștilor din domeniul educației, care adesea se simt singuri în gestionarea probleme-

lor legate de violența de gen.

Activitățile și atelierelor incluse în cadrul acestui manual doresc să ofere elevilor următoarele:

- O înțelegere a conceptelor cheie utilizate în cadrul proiectului atunci când se face referire la violența de gen și la fenomene conexe acesteia, în interiorul și în afara școlii;
- Cunoașterea cauzelor profunde ale violenței de gen, care sunt în mod direct conectate cu aspecte structurale, norme sociale, credințe foarte puternice, dar și comportamente și practici zilnice care influențează identitățile de gen, experiențele personale și situațiile de inegalitate;
- Capacitatea de a activa sisteme de prevenire și de intervenție la nivelul școlii și al comunității.

Cum este organizat manualul

Acest manual cuprinde trei secțiuni, dezvoltate sub forma a zece module, fiecare dintre acestea având conținuturi, metodologii și obiective de învățare specifice. Aceste module au fost realizate pe baza rezultatelor activităților de cercetare dezvoltate pe parcursul implementării proiectului;

chiar și în această situație nu sunt, însă, concentrate asupra unui context școlar particular, ci sunt elaborate într-un mod suficient de general, astfel încât să permită replicarea lor în școli care funcționează în contexte diverse. Încurajăm orice școală, organizație neguvernamentală sau instituție publică

SECȚIUNEA 1 - MODULELE : 1, 2, 3, 4

Constientizarea stereotipurilor, puterii și privilegiilor de gen și a impactului lor social și individual

Este una introductivă, care urmărește cunoașterea grupului de participanți, a nevoilor, așteptărilor și îngrijorărilor acestora, prin intermediul său realizându-se o familiarizare a participanților cu proiectul, precum și o conștientizare a acestora în legătură cu stereotipurile de gen și cu modul în care ele pot avea impact asupra fetelor și băieților, la școală, acasă, în alegerile de viață personală și de viață profesională, în relații, la nivel social etc. Prima secțiune este esențială, pentru că stabilește atât limitele lucrului împreună, cât și atmosfera de încredere pentru grup, aceasta permițând, de fapt, crearea și dezvoltarea acelor tipuri de dinamici atât de necesare pentru a susține lucrul în echipă. Mai mult, această primă secțiune are și rolul de a clarifica termeni importanți, care vor fi utilizați pe întreg parcursul proiectului. Prin intermediul unor activități interactive, această primă secțiune oferă participanților posibilitatea de a reflecta și de a înțelege modul în care dinamicile legate de putere și de privilegiu influențează accesul la drepturi fundamentale ale omului și cum ierarhiile construite la nivel social exclud acele persoane care au identități, experiențe de viață și povești personale diferite.

SECȚIUNEA 2 - MODULELE : 5,6,7

Înțelegerea și recunoașterea diferitelor forme de violență bazată pe gen

Utilizează noile cunoștințe și noua perspectivă dobândită pentru a susține elevii să înțeleagă și să recunoască diverse forme de violență, inclusiv violența bazată pe gen și violența care se petrece în mediul online. Prin intermediul acestei a doua secțiune, elevii vor putea înțelege legătura dintre perpetuarea stereotipurilor de gen și apariția violenței de gen, putând astfel identifica atât cauzele profunde ale violenței, cât și efectele devastatoare ale acesteia. Aceasta va oferi elevilor și mediul potrivit pentru a explora și demonta idei preconcepute privind violența de gen și pentru a înțelege modul în care aceste idei eronate pot avea consecințe dramatice, crescând, pentru persoanele supraviețuitoare, obstacolele în accesul la justiție și la sprijinul atât de necesar care ar putea să conducă la încetarea unei situații de abuz.

interesată să folosească acest manual, să adapteze activitățile la nevoile și contextele în care activează; flexibilitatea în dezvoltarea activităților din prezentul manual permite realizarea de adaptări și îmbunătățiri ale acestui instrument. De asemenea, multe dintre activitățile incluse în cadrul mo-

dulelor pot fi folosite pe parcursul atelierelor și în lucrul cu alte grupuri-țintă, nu doar cu adolescenți și elevi, și pot fi implementate și în afara mediului școlar.

SECȚIUNEA 3 – MODULELE : 8,9,10

Prevenirea și combaterea violenței de gen în interiorul comunității

Continuă explorarea privind prevenirea și combaterea violenței de gen prin sprijinul acordat elevilor în identificarea spațiilor sigure și nesigure în mediul lor apropiat, susținându-i pe aceștia să învețe cum pot accesa resursele care există în școala și în comunitatea lor.

Modulele pot fi adaptate la diferite contexte de educație formală sau non-formală. Profesorii pot adapta cu ușurință activitățile și instrumentele pentru a răspunde la nevoile elevilor și pentru a aborda acele provocări specifice cu care se confruntă în construirea unui mediu sigur și incluziv. Totuși există o serie de standarde care trebuie integrate permanent în cadrul acestui program de formare, iar acestea sunt:

- Menținerea egalității de gen ca principiu transversal în toate contextele;
- Evitarea stereotipurilor de gen în toate materialele educaționale;
- Politicile și procedurile nu pot fi privite nici ca simple formalități, nici ca simple recomandări;
- Programul și toate aspectele sale trebuie prezentate adecvat contextelor în care se derulează;
- E necesară formarea unor echipe de profesioniști din interiorul școlii care să lucreze în interesul elevilor.

Metodologia acestui manual

Manualul este axat pe utilizarea de metodologii active și participative, care iau în calcul nu doar experiența partenerilor în proiect, în proiecte anterioare cu scopuri similare, ci și experiențe ale altor organizații și instituții care au inițiat și dezvoltat proiecte de succes, de prevenire și intervenție în situații de violență de gen pentru adolescenți, în alte regiuni, țări, medii.

Metodologiile propuse nu au doar scopul de a crește nivelul de informare, ci și de a dezvolta acele abilități de care adolescenții au nevoie în procesul de prevenire sau gestionare a potențialelor cazuri de violență de gen: abilități interpersonale și de comunicare, abilități de rezolvare a conflictelor, abilități de luare a unor decizii în grup, abilități de leadership, lucru în echipă, analiză de probleme, gândire critică, empatie etc.

Concret, activitățile din cadrul acestui manual includ următoarele tipuri de metodologii:

Învățare bazată pe cooperare

Este o metodă educațională de învățare bazată pe cooperarea între elevi, fiecare dintre aceștia oferind grupului cunoștințele și abilitățile sale. Învățarea în grupuri este foarte eficientă, nu doar din punct de vedere al proceselor cognitive, ci și din punct de vedere al activității proceselor socio-relaționale pozitive; în cazul fiecărui participant, crește nivelul stimei de sine, al abilităților sociale, al impactului proceselor de învățare; fiecare dintre participanți învață să coopereze pentru a atinge un scop comun.

Brainstorming (furtuna de idei)

Este o metodă educațională participativă care are drept scop analizarea problemelor și identificarea de soluții. Participanții sunt liberi să își exprime ideile fără ca acestea să fie judecate de către ceilalți participanți sau de către profesori. În ultima etapă a sesiunii de brainstorming toate ideile sunt puse laolaltă pentru a găsi soluții comune la problema dată.

Cercetare și documentare online și offline

Această metodă de învățare are drept scop stimularea participanților să adune în mod proactiv informații pe parcursul procesului lor de învățare. Documentarea poate avea loc cu ajutorul Internetului sau prin metode tradiționale, dar în ambele cazuri participanții dobândesc abilitatea de a selecta informațiile pe baza relevanței și a credibilității surselor, iar integrarea întregului conținut se petrece cu mai mare ușurință.

Joc de rol

Participanții se pun în locul unei alte persoane și ajung astfel să înțeleagă și să ia în considerare diferite puncte de vedere.

Analiză de studii de caz

Această metodă educațională nu are scopul de a rezolva o problemă, ci mai degrabă să dezvolte abilitatea de a gestiona situații problematice sau dificile, de a le identifica și de a imagina posibile reacții. Dincolo de a dezvolta abilități analitice, atunci când este implementată în cadrul unui grup, această metodologie poate conduce la:

- O cunoaștere mai profundă a persoanelor cu diferite identități și mai puține prejudecăți legate de acestea
- Realizarea faptului că aceeași situație sau aceeași problemă poate fi interpretată diferit de persoane diferite
- Deconstrucția stereotipurilor și a suprasimplificărilor
- Mai multă conștientizare legată de modul în care interacționează oamenii și de factorii care facilitează înțelegerea reciprocă
- Evidențierea procesului de gândire despre o anumită problemă reală și a modalităților în care pot fi identificate posibile soluții de grup.

Identificare și rezolvare de probleme

Rezolvarea de probleme este o metodă educațională care are scopul de a produce învățare și descoperire de soluții pornind de la o problemă dată. Rezolvarea de probleme este mereu precedată de o etapă în care problema este cunoscută, respectiv acel timp inițial în care participanții sunt invitați să identifice cu claritate toate aspectele care țin de problema respectivă, precum și una sau mai multe soluții. Este, deci, o metodă de analiză folosită pentru a identifica, planifica și implementa toate acțiunile de care este nevoie pentru a rezolva o problemă.

Adesea presupune următoarele faze:

1. definirea problemei;
2. culegerea de informații;
3. identificarea cauzelor probabile;
4. formularea cauzelor probabile;
5. dezvoltarea operațională a analizei;
6. monitorizarea rezultatelor.

Descriere

Această metodă constă într-o reflecție auto-critică asupra a ceea ce a fost realizat și învățat pe o temă dată.

Lucru în grup

Lucrul în grup este o metodă organizațională fundamentală pentru creșterea umană și pentru procesul de socializare al tinerilor. În funcție de activitatea specifică de implementat, facilitatorul poate crea grupuri în mod direct, de exemplu pentru a echilibra abilitățile și competențele sau poate oferi participanților opțiunea de a forma grupuri pe cont propriu, în funcție de preferințele lor.

ÎNAINTE DE A ÎNCEPE CĂLĂTORIA... Recomandări practice

Fiecare modul urmează aceeași structură generală, iar unele elemente sunt comune tuturor modulelor. În general, avem următoarele recomandări pentru facilitatori:

- **Materiale necesare.**

Organizați o cutie/o geantă/o pungă pe care să o aduceți cu voi la fiecare modul și care să conțină câteva materiale de bază pe care le utilizați pe parcursul proiectului. Aceasta va fi utilă în special dacă veți avea nevoie să adaptați rapid o activitate; va conține video-proiector, laptop, boxe, conexiune la Internet, hârtie de flipchart, bluetech sau bandă adezivă din hârtie, carioci, post-it-uri, abțibilduri, cartoane mari, sfoară, cutia cu sugestii. Fiecare dintre module va conține indicații în legătură cu materialele specifice necesare; vă rugăm să țineți cont că materialele enumerate mai sus nu vor fi incluse în această secțiune de indicații, chiar dacă pentru modulul respectiv este nevoie de ele, ceea ce înseamnă că este important să le aveți cu voi permanent.

- **Pregătiri sugerate.**

Facilitatorii vor trebui să verifice atent fiecare activitate și să imprime fișele de lucru necesare. Organizarea încăperii presupune ca scaunele participanților să fie așezate în semicerc, iar în spațiul rămas deschis, în față, vor fi așezate scaunele facilitatorilor, lângă laptop și videoproiector. Asigurați-vă că toată lumea poate să audă și să vadă ceea ce este proiectat; recomandăm ferm să aduceți cu voi boxe pentru a vă asigura că sunetul este foarte bine redat. Începând cu al doilea modul, facilitatorii pot da participanților responsabilitatea organizării încăperii, cerându-le acestora să se asigure că încăperea este pregătită pentru activitate în momentul în care facilitatorii ajung.

- **Temă pentru acasă.**

Amintiți-vă să lăsați informații detaliate despre tema pentru acasă pe care participanții trebuie să o realizeze de la un modul la altul: termen limită, lucru individual sau de echipă, obiectivul temei. E întotdeauna indicat să anunțați profesorii despre temă, pentru a vă asigura că este realizată la timp!

- **Cutia cu sugestii.**

La finalul primului modul, facilitatorii vor prezenta cutia cu sugestii. Ar putea să existe sugestii sau întrebări care sunt importante, însă persoana care ar vrea să prezinte să nu se simtă suficient de confortabil încât să le împărtășească în fața întregului grup; de aceea încurajăm facilitatorii să utilizeze o cutie cu sugestii care să fie permanent disponibilă pentru participanții la ateliere. Întrebările și/sau sugestiile introduse în cutie vor primi un răspuns sau o rezolvare în sesiunea următoare, astfel ca facilitatorii să aibă posibilitatea să le analizeze fără a expune participantul/a care le-a introdus în cutie (sau conținuturile potențial sensibile incluse).

- **Timp.**

Fiecare modul a fost construit ținând cont de o durată totală de 120 de minute. Pot fi necesare ajustări pentru a potrivi acest timp cu programul școlar.

De asemenea, activitățile detaliate ale fiecărui modul, precum și metodologiile utilizate trebuie să urmeze aceeași structură generală pentru a crea o rutină de grup și pentru a susține elevii să fie cât mai deschiși la procesul de învățare participativă și activă:

- **Bun venit și introducere.**

Facilitatorii salută grupul (aplicabil începând cu a doua sesiune), întreabă cine dorește să reamintească grupului ce s-a întâmplat în modulul anterior, apoi cer voluntarilor să împărtășească cu ceilalți participanți ce s-a lucrat la ultimul modul și prezintă obiectivele și activitățile modulului actual. Urmează apoi exercițiul **Starea vremii**, în opțiunea aleasă de facilitatori (oricare dintre opțiunile propuse mai jos sau o adaptare a uneia dintre ele care ar putea fi mai potrivită pentru grup, cu menținerea scopului exercițiului).

Recomandăm ca acest exercițiu de spargere a gheții să fie făcut la începutul fiecărui modul:

- **Spargerea gheții – Starea vremii.**

Pentru a înțelege în ce stare se află fiecare dintre participanți și pentru a încălzi atmosfera din grup, facilitatorii cer participanților să descrie cum arată lumea lor interioară (cum se simt, în acel moment, din punct de vedere emoțional), prin compararea stării lor emoționale cu o anumită stare a vremii; apoi li se cere să mimeze acel tip de vreme. E posibil ca participanții să simbolizeze sentimentele lor ca fiind un cer înnorat, furtună, cer senin, ploaie, ger etc. Această activitate are și scopul de a oferi facilitatorilor o privire de ansamblu asupra stării grupului și asupra nivelului de pregătire emoțională pentru lucrul împreună. Acest exercițiu se va transforma într-un ritual de grup, deci va fi realizat la începutul fiecărui modul, pentru a permite reconectarea și pentru a continua lucrul împreună. De la un atelier la altul puteți organiza variații ale exercițiului Starea vremii, adaptându-l la dinamicile de grup și transformându-l oricât de creativ doriți; o altă opțiune ar putea fi, de exemplu, să notați diverse stări ale vremii pe coala de flipchart

(furtună, senin, înnorat, ceață, ger, vânt etc.) și să le cereți participanților, la începutul modulului, să lipească un post-it cu numele lor sub tipul de stare a vremii care simbolizează cum se simt. Apoi, la finalul atelierului, pe o coală de flipchart nouă, puteți repeta exercițiul; acest mod de a lua pulsul grupului, la început și la sfârșit, poate oferi inclusiv o comparație între stările lor și astfel putem vedea și impactul pe care l-a avut atelierul asupra modului în care se simt. De asemenea, după acest exercițiu facilitatorii verifică/ofere timp pentru discutarea temei date anterior, în modulul trecut.

- **PAUZĂ**

În planificarea programului, partenerii în proiect au prevăzut o pauză de 10 minute care să fie oferită pe parcursul unui modul. Facilitatorii sunt invitați să decidă dacă doresc să dea această pauză în același timp cu pauza stabilită în orarul școlii sau dacă doresc să o dea într-un moment anume al modulului. Vă recomandăm să fiți flexibili și conștienți de starea grupului: uneori o pauză poate ajuta participanții să se concentreze mai bine la activități!

- **Încheierea modulului.**

Minutele de la final vor fi folosite pentru a face o scurtă recapitulare a activităților și a lucrurilor obținute pe parcursul acestui modul, oferind participanților posibilitatea de a face comentarii sau de a adresa întrebări, precum și de a aduce în discuție aspecte rămase neabordate și de a sumariza ceea ce s-a petrecut în grup. Facilitatorii vor anunța și când va avea loc următoarea întâlnire și principalele subiecte care vor fi abordate; de asemenea, vor folosi acest timp pentru a da participanților mici teme pentru acasă, la care ei să lucreze între module.

Recomandări etice în utilizarea acestui manual

A gestiona violența de gen în context școlar înseamnă a observa realitățile și identitățile complexe și întrepătrunse ale actorilor care populează școala: cele ale elevilor implicați, dar și cele ale profesorilor și ale celorlalți reprezentanți relevanți din personalul școlar. Toți acești actori, cu specificul și nevoile lor particulare, trebuie să fie luați în calcul în momentul elaborării și implementării unui sistem de evaluare și intervenție, iar în absența respectului pentru principiile etice și a înțelegerii profunde a fenomenului, este posibil ca scopurile sistemului de intervenție să nu poată fi îndeplinite. Incluzând mai jos doar câteva tipuri de situații provocatoare din punct de vedere etic, dintre multele astfel de situații care pot fi întâlnite într-un mediu școlar anume și într-un caz specific.

Atenție la aspectele de gen. Pentru ca prevenirea și managementul violenței de gen în context școlar să fie eficiente, profesorii și personalul școlar trebuie să fie conștienți de modul în care genul influențează procesul educațional și să îl ia în calcul în mod adecvat. Prevenirea și gestionarea eficientă a cazurilor de violență de gen în mediul școlar nu pot avea loc dacă procesul educațional rămâne marcat de stereotipuri și prejudecăți de gen! Activitățile de formare pentru elevi reprezintă doar o jumătate a intervenției; profesorii și personalul școlar trebuie să fie, la rândul lor, formați.

Păstrarea confidențialității. Trebuie să ne amintim permanent că atunci când gestionăm o situație de violență de gen în context școlar, ni se încredințează informații personale, adesea foarte sensibile, care au un impact profund asupra vieții adolescenților în modalități de care este posibil să nici nu fim conștienți. Păstrați confidențialitatea asupra activităților de prevenire și, ideal, asigurați-vă că sunt facilitate de o figură neutră (consilierul școlar, un expert extern, un reprezentant al unei organizații neguvernamentale partener etc.). De asemenea, încurajați elevii să nu se expună unii pe ceilalți și să fie conștienți de situațiile de vulnerabilitate în care colegii lor s-ar putea regăsi, prin urmare să acționeze pe tot parcursul activităților cu grijă și respect. Povestea ceiluilalt nu este un bun comun și granițele trebuie să fie respectate cu strictețe; persoane diferite au ritmuri diferite și

este posibil ca pentru anumiți participanți să fie nevoie de mai mult timp pentru a se simți în siguranță și pentru a se putea deschide, de aceea este recomandat ca atunci când vorbim despre experiența din grup, să vorbim despre a noastră, nu despre experiențele celorlalți. Chiar dacă încurajăm ferm menținerea confidențialității, ne dăm seama că atunci când lucrăm cu minori avem obligația de a raporta cazurile de violență pe care le-am putea întâlni în munca noastră. Vă rugăm să vă amintiți că există servicii specifice și organizații la nivelul comunității în care lucrați care vă pot susține!

Respect reciproc. Violența de gen este atât o problemă publică, cât și una privată. Fiecare elev din sala de curs are propriile sale percepții și experiențe în ceea ce privește violența. Pentru a întări capacitatea lor de a se proteja sau de a-i proteja pe alții, elevii trebuie să beneficieze de un spațiu de siguranță în cadrul formării tocmai pentru a putea adresa întrebări, pentru a-și putea confrunta propriile prejudecăți și pentru a dobândi o nouă înțelegere asupra fenomenului.

Susținerea cooperării. În timp ce unul dintre obiectivele formării este acela de a susține elevii să aibă acces la resurse și sprijin din partea adulților, un alt obiectiv este acela de a crea grupuri puternice de elevi, care se transformă din martori indiferenți la situațiile de violență de gen în actori importanți în prevenire. Cooperarea între adolescenți este foarte importantă pentru a transmite mesajul că violența de gen nu poate fi tolerată; coeziunea grupului înseamnă foarte mult pentru prevenire, pentru transformarea școlii într-un spațiu de siguranță pentru toți elevii.

Adaptarea la nevoile elevilor. Nu permiteți ca acest program de formare să devină, în ochii elevilor, o simplă formalitate. E foarte important ca programul de formare să fie, pentru elevi, un spațiu unde se pot simți auziți. Adaptați constant toate activitățile la nevoile lor și la subiectele de discuție care vin de la ei. Fiți acolo pentru ei și fiți atât o resursă pentru ei, cât și o persoană care îi însoțește în procesul lor de a dobândi cunoaștere, înțelegere, descoperiri!

Cum se potrivește acest manual în cadrul unui program integrat privind violența de gen în context școlar?

După cum am explicat în paragrafele anterioare, partenerii proiectului Youth for Love au dezvoltat acest manual de formare ca parte a unui program educațional european mai amplu, menit să crească nivelul de conștientizare, să prevină și să gestioneze violența de gen în context școlar. Manualul este în mod direct conectat cu celelalte instrumente educaționale realizate în cadrul proiectului, esențiale pentru a implementa activități și a atinge scopuri ale proiectului: diagnoza școlară și analiza de nevoi, monitorizarea și eva-

luarea rezultatelor, implementarea programului pentru elevi. Prin urmare invităm personalul școlar, actorii direct interesați și orice alte părți interesate să consulte și să utilizeze oricare dintre instrumentele de mai jos înainte de a iniția o intervenție completă într-o școală sau în orice alt context educațional. Aceste resurse sunt disponibile pe website-ul proiectului – www.youthforlove.eu – în engleză, flamandă, greacă, italiană și română sau pot fi direct solicitate oricărui dintre partenerii proiectului.

Diagnoza școlară – Instrumente

Instrumentele utilizate pentru realizarea diagnozei școlare conțin toate elementele de care personalul școlar și profesorii ar putea avea nevoie pentru a colecta, organiza și analiza informații importante înainte de a lansa un program educațional în domeniul violenței de gen în context școlar, tocmai pentru a putea adapta intervențiile propuse la nevoile și specificul fiecărei școli în parte. Focus grupurile au fost organizate pentru a avea acces la mai multe informații despre percepțiile elevilor și ale profesorilor cu privire la feminitate/masculinitate, roluri de gen, sexualitate, violență de gen, violență și hărțuire în mediul online; proceduri formale și informale aplicate în mod curent în școală în cazurile de violență de gen; nivelul de conștientizare privind fenomenul, inclusiv o privire de ansamblu asupra inițiativelor care au avut loc anterior în mediul școlar. În modulul 1, când veți citi despre date și informații relevante pentru o anumită școală, vă rugăm să înțelegeți acele afirmații tocmai în acest context, al datelor dobândite în urma cercetărilor realizate.

Instrumentele de cercetare sunt disponibile pe website-ul proiectului în limbile engleză, flamandă, greacă, italiană și română.

Instrumentele de evaluare

Formarea, activitățile și programul în ansamblu trebuie să încorporeze în procesul de implementare și o componentă de evaluare, tocmai pentru a putea să analizeze și să înțeleagă care activități au avut succes și și-au îndeplinit obiectivele și care au eșuat și, ulterior, să reflecteze, analizeze și crească eficiența lor. În cadrul acestui manual, în modulul al treilea, partenerii oferă o sugestie de componentă de evaluare care se poate implementa în cadrul unei sesiuni, tocmai pentru a discuta anumite elemente împreună cu formatorii, privind: îndeplinirea obiectivelor formării, calitatea formării, calitatea metodologiei utilizate, nevoia de analiză și îmbunătățirea ulterioară.

Însă dincolo de această activitate, partenerii au dezvoltat alte instrumente ca parte a etapei de monitorizare și evaluare a proiectului:

1. Un chestionar pentru profesori care să fie aplicat înainte de formare și unul care să fie aplicat după formare, astfel încât să poată fi măsurate schimbările la nivelul cunoștințelor, atitudinilor, practicilor și comportamentelor cu privire la violența de gen și la alte forme de violență. Chestionarul utilizează în special întrebări închise, inclusiv de tipul scalei Likert și întrebări cu variante multiple de răspuns. Un chestionar asemănător a fost creat și pentru elevi.
2. Un model de raport de activitate pentru facilitatori, pentru a monitoriza și evalua progresul realizat de participanții la formare în ceea ce privește cunoașterea temei abordate, dinamica de grup, atitudinile generale ale participanților față de activitatea de formare, dezvoltarea unor abilități.
3. Un chestionar de aplicat înainte și după activitate, pentru a măsura abilitățile dobândite de elevi.

Instrumentele sunt disponibile în engleză, flamandă, greacă, italiană și română, putând fi solicitate în mod direct oricărui dintre partenerii proiectului Youth for Love.

Manualul de formare pentru profesori

Manualul de formare pentru profesori este instrumentul dezvoltat în cadrul proiectului Youth for Love pentru a oferi sprijin profesioniștilor din școli în prevenirea și combaterea violenței de gen în rândul adolescenților. Programul de formare pentru profesori își propune să ofere participanților, în cadrul a patru module, o înțelegere a principalelor concepte cu care operează proiectul atunci când face referire la violența de gen și la fenomenele asociate așa cum se pot regăsi în mediul școlar; cunoașterea cauzelor profunde ale violenței de gen, de la nivelul aspectelor structurale, al normelor sociale, al credințelor profunde, al comportamentelor și acțiunilor zilnice care influențează identitatea de gen, experiențe personale și care pot conduce la inegalități; abilitățile necesare pentru a evalua și gestiona în mod adecvat cazurile de violență de gen care implică adolescenți; cunoștințele necesare pentru a dezvolta și gestiona sisteme eficiente de prevenire și intervenție în școli.

Manualul este disponibil în engleză, flamandă, greacă, italiană și română, putând fi descărcat direct de pe website-ul proiectului. O copie imprimată poate fi oferită gratuit pe baza unei solicitări făcute oricărui dintre partenerii proiectului.

Manualul pentru activități educaționale de tip peer to peer (de la egal la egal)

Manualul pentru activitățile educaționale de tip peer-to-peer este unul dintre instrumentele dezvoltate în cadrul proiectului Youth for Love, cu scopul de a sprijini elevii să implementeze campanii, activități de conștientizare și de advocacy care au drept public alți adolescenți, colegi ai primilor, transmitând astfel mai departe mesaje legate de prevenirea și gestionarea violenței de gen în context școlar. Manualul își propune să ofere elevilor instrumente practice și strategii pe baza cărora pot organiza o activitate, pot să își implice colegii, pot să se auto-evalueze din perspectiva abilităților dobândite pe parcursul implementării programului.

Manualul este disponibil în engleză, flamandă, greacă, italiană și română, putând fi descărcat direct de pe website-ul proiectului. O copie imprimată poate fi oferită gratuit pe baza unei solicitări făcute oricărui dintre partenerii proiectului.

Comunicare

Un instrument important dezvoltat în cadrul proiectului Youth for Love pentru a ajunge la tinerii europeni este un joc online, parte a campaniei de comunicare din proiect. Prin intermediul jocului online, tinerii europeni vor avea posibilitatea să intre în pielea celor 8 personaje din joc și să influențeze acțiunile acestora, luând decizii în situații de violență de gen, bullying sau violență în general. Jucătorii devin astfel din ce în ce mai conștienți de importanța de a lua deciziile corecte la momentul potrivit și înțeleg din ce în ce mai bine ce poate fi făcut pentru a preveni bullyingul și violența de gen.

Jocul online este disponibil în engleză, flamandă, greacă, italiană și română, putând fi găsit pe website-ul proiectului. Sugerăm să fie jucat de pe telefonul mobil.

SECTIUNEA 1

Conștientizarea stereotipurilor de gen, a puterii și privilegiilor și a impactului acestora la nivel social și individual

Obiectivele acestei secțiuni

- Să crească nivelul de conștientizare cu privire la stereotipurile de gen, la multiplele forme pe care le pot îmbrăca și la modurile în care acestea pot să apară;
- Să crească capacitatea elevilor de a recunoaște stereotipurile de gen și de a înțelege modurile de manifestare ale privilegiilor și inegalităților;
- Să înțeleagă nevoile elevilor, precum și să identifice cele mai bune modalități în care poate fi acordat sprijin acestora.

Pornim în călătorie!

Cuprinsul modulului, pe scurt

- Ne cunoaștem unii pe ceilalți;
- Oferim informații despre contextul în care se desfășoară proiectul și despre obiectivele acestuia;
- Stabilim granițe sigure pentru munca pe care o vom face împreună;
- Identificăm nivelurile de conștientizare din grup, potențialele riscuri și obstacole, dar și modalitățile de a le depăși în atelierele următoare;
- Stabilim o alianță de lucru între participanți și facilitatori.

Abilități dezvoltate

Lucru în echipă,
comunicare, cre-
ativitate.

Coli de hârtie A4 cu litere deja scrise

(în funcție de cuvântul ales de
facilitatori) pentru elaborarea
regulilor comune de lucru

Informații scrise privind tema pentru acasă

(imprimare în câte exemplare
vor fi necesare)

Sugestii pentru pregătire

Vă rugăm să consultați secțiunea "Înainte de a începe călătoria. Recomandări practice", pagina 16-17.

Bun venit, prezentarea facilitatorilor

Facilitatorii spun bun venit elevilor și îi invită să se așeze în cerc, apoi **se prezintă**: experiența profesională, experiența de lucru în proiecte educaționale/lucru cu profesori și elevi, lucrul în școli, lucrul anterior în domeniul prevenirii violenței

de gen. Pe lângă nume și experiență profesională, facilitatorii ar trebui să ofere și o informație despre cine sunt ei la nivel personal, vorbind, de exemplu, despre pasiunile și/sau valorile lor, de ce au ales acest tip de muncă etc.

Spargerea gheții: Starea vremii

Vă rugăm să consultați paragraful care descrie exercițiul de spargere a gheții Starea vremii, la pagina 17.

Să ne cunoaștem

În continuare, facilitatorii vor implica participanții într-un joc al numelor, care le va permite să cunoască mai bine participanții și să își amintească numele lor. Acest joc al numelor implică folosirea unui ghem de sfoară (nu uitați că sfoara trebuie să fie lungă). Unul dintre facilitatori va începe jocul; acesta va ține cu o mână de capătul sforii, apoi va arunca ghemul altui participant, de preferat în partea opusă a sălii și în acest timp își va spune numele și o activitate care îi place foarte mult. Ghemul de sfoară va trece apoi de la un participant la altul, unul câte unul, fiecare spunând-și numele și activitățile care le plac. Fiecare participant care aruncă ghemul următorului va ține o mână pe sfoară, fără să dea drumul acesteia pe tot parcursul jocului. Acest lucru va face ca imaginea finală să fie una a unei pânze de păianjen, în care toți participanții sunt interconectați prin intermediul sforii. După ce prima rundă de nume s-a terminat și toți participanții s-au prezentat, vor trebui să facă jocul și în mod inversat, respectiv să dea înapoi ghemul persoanei de la care l-au primit, spunându-și din nou numele și, de data aceasta, și un lucru care le displace foarte mult. A doua parte a jocului poate fi foarte amuzantă, pentru

că participanții vor trebui să găsească formula potrivită de a naviga prin interiorul năvodului de sfoară, să o ia pe sub ea sau pe deasupra ei etc. E nevoie și de muncă de echipă pentru a finaliza exercițiul.

Vă rugăm să acordați o atenție specială acelor participanți care au mobilitate limitată: facilitatorii ar trebui să țină cont de acest lucru și să le arunce lor ghemul de sfoară la începutul exercițiului, astfel încât să nu îi forțeze la prea mult efort în a doua parte a exercițiului (când ar trebui, de exemplu, să treacă pe sub sfoară). Modul de realizare a exercițiului (de exemplu activitatea care le place sau le displace participanților) poate fi schimbat de facilitatori în funcție de ce consideră că ar putea funcționa mai bine într-un context anume sau cu un grup anume de participanți. O altă opțiune de realizare a exercițiului ar putea fi, de exemplu, ca participanții să fie invitați să numească așteptări și temeri legate de proiect etc. *Recomandăm, de asemenea, facilitatorilor, ca, dacă aleg a doua opțiune să noteze ceea ce reiese din exercițiu, astfel încât să poată lua în calcul aceste lucruri în modulele ulterioare.*

Youth4Love!

După ce s-au prezentat, formal și prin intermediul jocului, facilitatorii vor prezenta și proiectul, obiectivele și activitățile sale, precum și informații specifice legate de programul de sprijin pentru adolescenți care va fi realizat împreună cu ei. Puteți adăuga și câteva informații care rezultă din etapa de diagnoză a școlii la care ei au participat, dacă aceasta a avut loc în școala respectivă (pentru mai multe informații despre cum să realizați această diagnoză școlară, vă rugăm să accesați <https://www.youthforlove.eu/en/register>). Această trecere în revistă a tuturor informațiilor va asigura faptul că toți participanții au același nivel de cunoaștere a proiectului, a obiectivelor sale și a tipurilor de intervenție pe care le propune. Facilitatorii trebuie să fie cât de onești și flexibili se poate în cadrul acestei prezentări, fiind deschiși la întrebările participanților, subliniind calendarizarea proiectului, principalele teme și structura acestuia încercând, în același timp, să evalueze nivelul de înțelegere al grupului în legătură cu temele și problematicile abordate de proiect. Facilitatorii pot utiliza o prezentare PowerPoint, coli de flipchart sau un alt tip de prezentare mai dinamică. Este posibil ca acest material video să fie util: https://www.youtube.com/watch?v=bkcZtDkise8&feature=emb_title

Stabilirea regulilor de grup

Facilitorii vor împărți participanții în grupuri de 3 sau 4 persoane și vor oferi fiecărui grup format o coală A4 care va avea notată pe ea o literă, pe verticală, în partea stângă, lăsând în același timp spațiu pe coală, unde participanții vor adăuga, ulterior, lucruri. Alăturate, colile de hârtie oferite grupurilor mici ar forma cuvântul Î-M-P-R-E-U-N-Ă (facilitorii pot alege orice cuvânt potrivit în limba lor națională, dar cuvântul ar trebui să aibă o semnificație pentru lucrul în grup; un alt exemplu potrivit ar putea fi cuvântul C-O-M-U-N-I-T-A-T-E). Fiecare grup este invitat să noteze cel puțin trei lucruri care vor facilita lucrul împreună în grupul mare în cadrul proiectului, iar aceste trei lucruri trebuie exprimate într-un cuvânt sau o propoziție care începe cu litera pe care au primit-o inițial pe coală. De exemplu, grupul care a primit litera Î ar putea scrie: Încredere în ceilalți, În grup suntem cât de deschiși se poate, Întrebă acele lucruri pe care nu le înțele-

gi din prima etc. Fiecare grup va împărtăși apoi în grupul mare rezultatele lucrului împreună, în ordinea literelor primite; colile completate vor fi lipite pe perete, iar la final cuvântul inițial va fi recompus. După ce fiecare dintre grupurile mici a făcut prezentarea în fața celorlalți, facilitatorii vor lansa o discuție de grup cu scopul de a grupa împreună regulile care se repetă pe majoritatea colilor completate, astfel încât să formeze una singură. Acesta este, de asemenea, momentul în care pot fi adăugate acele reguli care lipsesc, în care pot fi împărtășite gânduri și idei etc. Pe parcursul discuțiilor din grupul mare, facilitatorii au, la rândul lor, posibilitatea de a propune propriile reguli (încercând nu să le impună, ci mai degrabă să susțină, prin întrebări și ghidaj, posibilitatea ca aceste reguli să fie propuse de către participanți, pe cât posibil). Câteva dintre regulile foarte importante care ar trebui să fie incluse pe lista regulilor de grup sunt:

- **Confidențialitate.** Putem împărtăși cu alții părți ale procesului nostru de învățare (de exemplu: am aflat despre mine că mă simt foarte neconfortabil când văd o situație de bullying și pentru că nu știu cum să reacționez tac, chiar dacă ceea ce se întâmplă nu e în regulă din punctul meu de vedere), dar nu povești personale (de exemplu: pe Maria a hărțuit-o un băiat mai mare).
- **Nu atacăm persoana care împărtășește un gând, o idee, o experiență de viață etc.** Atunci când nu ne atacăm unii pe alții grupul are permisiunea să crească și să se dezvolte, pe când dacă îi atacăm pe ceilalți pentru credințele lor, aceasta poate crea o atmosferă de conformism și cenzură, ceea ce restrânge capacitatea de a exprima temeri, îngrijorări, confuzii, neînțelegeri etc.
- **Grija față de sine.** Asigurați-vă că nu vă simțiți presați să împărtășiți informații dincolo de punctul vostru de confort și că înțelegeți bine granițele și limitările din grup. Dacă există lucruri pe care ați avea nevoie să le împărtășiți, dar vă îngrijorează să faceți asta în fața întregului grup, puteți vorbi cu facilitatorii în privat, după atelier.

Încheierea modului

Vă rugăm să consultați secțiunea "Înainte de a începe călătoria. Recomandări practice", pagina 16-17.

Sugestii pentru facilitatori

Acest prim modul este esențial pentru ca facilitatorii să poată observa starea de spirit a grupului, să cunoască participanții, să le poată vedea reacțiile și emoțiile în legătură cu subiectele de discuție ale proiectului, să înțeleagă regulile și rolurile informale care pot exista la nivelul clasei (potențiali lideri, potențiale provocări etc.), precum și dinamicile individuale și de grup. Prin urmare, chiar dacă aveți în minte rețetele legate de timp, permiteți elevilor să își exprime viziunile, ideile și îngrijorările și nu îi întrerupeți brusc.

Pe parcursul lucrului în grup puteți, de asemenea, să dați sarcini simple întregului grup sau unui singur elev, în special dacă observați că cineva este prea tăcut, prea gălăgios sau are nevoie de mișcare sau dacă considerați că ar fi mai bine să separați doi sau mai mulți elevi și să îi plasați în

grupuri diferite. Astfel de sarcini ar putea fi pregătirea și conectarea videoproietorului, culegerea colilor completate, a cartoanelor, notarea răspunsurilor pe coala de flipchart etc. Dacă sunteți profesori sau educatori și derulați programul cu un grup de elevi pe care îi cunoașteți deja, recomandarea noastră este să organizați totuși acest prim modul, pe care îl puteți readapta. Pe lângă prezentarea obiectivelor de învățare și a activităților, stabilirea regulilor de grup și discuțiile cu privire la așteptări și temeri legate de proiect reprezintă fundația pentru lucrul împreună pe parcursul modulelor. În acest context puteți integra și abordarea privind leadershipul feminist, despre care puteți găsi informații în Modulul 4 al Manualului pentru profesori, dezvoltat în cadrul proiectului Youth for Love.

Temă pentru acasă

Cereți participanților să realizeze, în grupuri, o prezentare/un rezultat creativ despre regulile de lucru produse în comun în cadrul atelierului. Participanții ar trebui să aibă libertatea de a alege mijloacele de exprimare pe care le preferă și cu care se simt confortabil, precum: un cântec, un material video participativ, o instalație artistică etc. Rezultatul lucrului lor împreună va fi prezentat la începutul modulului următor.

Abordări metodologice

Brainstorming, lucru în echipă.

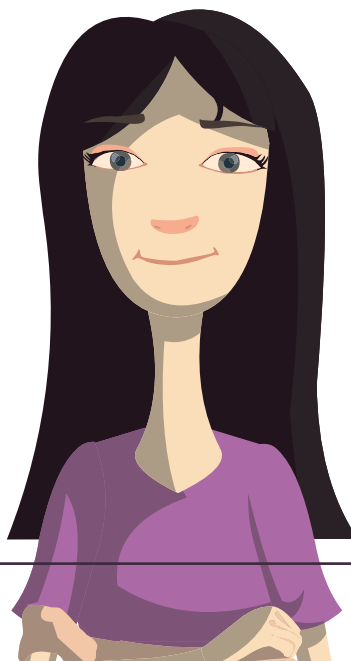
Materiale suplimentare

Website-ul proiectului Youth For Love

<https://www.youthforlove.eu/en/>

Leadership feminist, ActionAid International

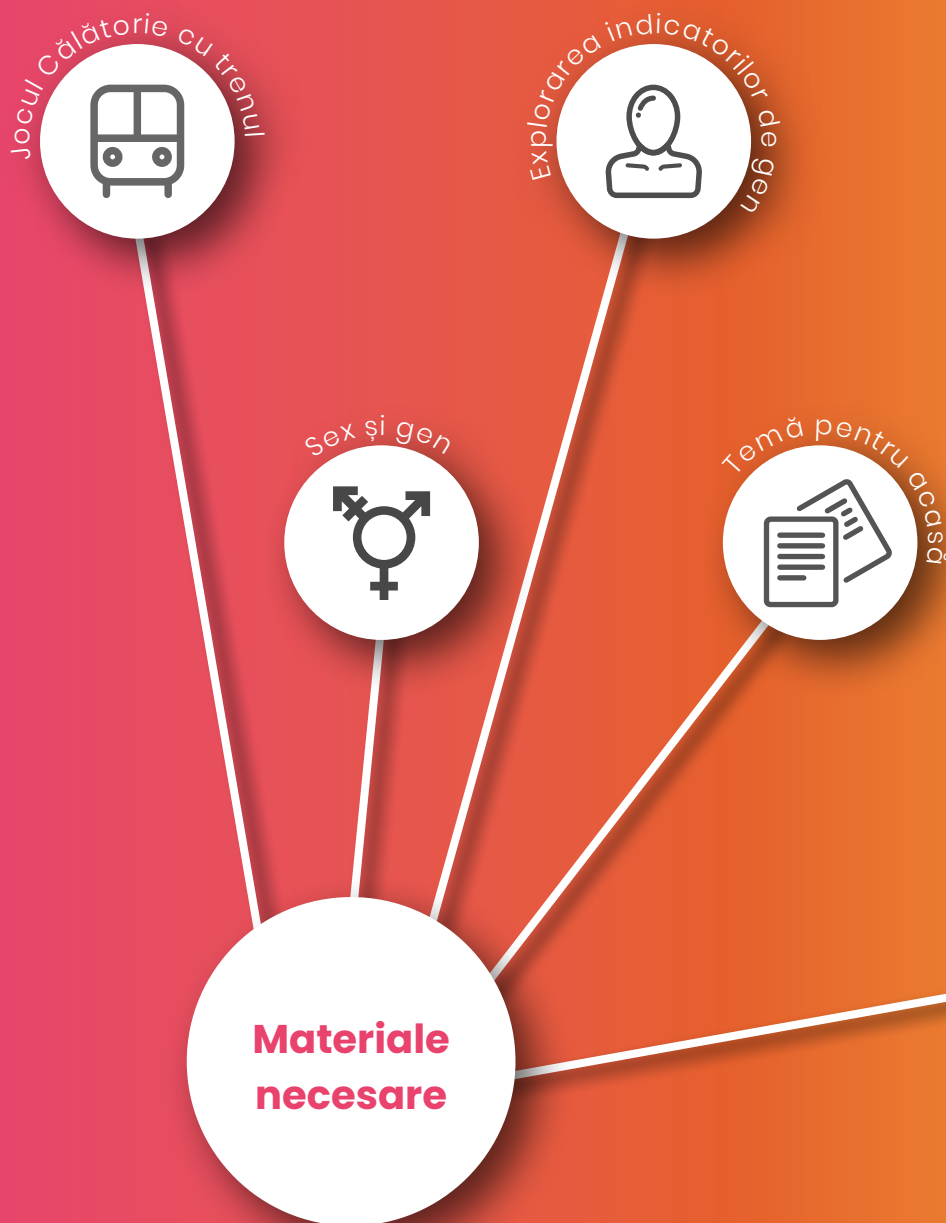
<https://www.actionaid.org.uk/about-us/how-we-practise-feminism-at-work>

M 2: Stereotipurile de gen – o introducere!

Cuprinsul modului, pe scurt

- Prezentăm conceptele de sex și gen și oferim exemple specifice pentru fiecare dintre concepte;
- Creștem nivelul de conștientizare al elevilor în legătură cu prejudecățile și stereotipurile de gen și creștem nivelul de înțelegere al acestora în legătură cu efectele negative ale stereotipizării și etichetării;
- Oferim elevilor un model de gândire care să fie practicat pe parcursul lucrului împreună (pe baza modelului stereotipuri – prejudecăți – consecințe posibile/modalități de acțiune posibile).

Abilități dezvoltate

Lucru în echipă, comunicare, gândire critică, empatie, creativitate, analiză, observație.

Modulul 2 Fișă de lucru 1

Jocul Călătorie cu trenul

(imprimare etichete și cartonașe cu identități)

Modulul 2 Fișă de lucru 2

Sex și gen

(1 exemplar pentru fiecare grup de 3 participanți)

Imprimare cartoane cu litera S și G (1 carton cu litera S și 1 carton cu litera G pentru fiecare grup de participanți)

Modulul 2 Fișă de lucru 3

Explorarea indicatorilor de gen

(1 exemplar pentru fiecare participant)

Modulul 2 Fișă de lucru 4

Temă pentru acasă

(1 exemplar pentru fiecare participant)

Sugestii pentru pregătire

Vă rugăm să consultați secțiunea "Înainte de a începe călătoria. Recomandări practice", pagina 16-17.

Bun venit și introducere

15 minute

Călătorie cu trenul

25 minute

Facilitatorii vor imprima etichetele înainte de atelier și le vor lipi pe unul dintre pereții din încăpere, cu scrisul către participanți, deocamdată ei primind doar această informație și urmând ca adevărata identitate a personajelor să fie dezvăluită abia în a doua etapă a exercițiului.

Pentru a introduce participanții în desfășurarea exercițiului, le puteți spune că vor porni într-o călătorie foarte lungă cu trenul, către o zonă foarte îndepărtată a lumii, însă înainte de a porni în călătorie pot alege o persoană cu care să călătorească, în funcție de profilurile expuse pe perete. Le puteți cere să se uite cu atenție la fiecare profil și să ia câteva clipe de gândire, care sunt importante având în vedere că este vorba despre o călătorie atât de lungă. După ce au ales fiecare partenerul de călătorie, le puteți cere să meargă și să se poziționeze în fața profilului ales. Apoi puteți întreba fiecare participant de ce au făcut alegerea respectivă. După ce fiecare dintre ei a motivat alegerea proprie, puteți să dezvăluiți identități reale din spatele etichetei și apoi să cereți participanților să vorbească despre reacția avută după momentul în care identitățile din spatele etichetelor au fost dezvăluite pentru fiecare partener de călătorie. Pa parcursul discuțiilor, vă rugăm să subliniați faptul că fiecare dintre noi folosim etichetări și stereotipuri în viața noastră de zi cu zi și că obiectivul acestui exercițiu este acela de a arăta în mod clar cât de ușor ne formăm o idee sau tragem o concluzie despre cineva doar pe baza stereotipurilor și a prejudecăților, fără a avea acces real la informație

autentică. Invitați participanții să reflecteze la efectele pe care stereotipurile le pot avea asupra unor grupuri diferite de oameni, femei, persoane cu dizabilități, persoane migrante, persoane care aparțin unor minorități etnice, persoane LGBTQ+, persoane care se confruntă cu dificultăți socio-economice etc. Dacă mai aveți suficient timp, puteți adăuga câteva lucruri despre cum acest exercițiu se potrivește cu scopul larg al proiectului nostru și cum stereotipurile, atunci când sunt exprimate prin acțiuni sau cuvinte, pot conduce la diferite forme de violență pentru oricare dintre membrii grupurilor menționate anterior, precum și pentru grupul mare de persoane ca întreg, putând să apară tipuri de violență care pot porni de la microagresivități, excludere, oportunități limitate, dar care pot ajunge până la comiterea de acte de violență foarte grave sau chiar la genocid. În acest sens, există o puternică legătură cu proiectul nostru, care abordează violența de gen și care arată modul în care violența de gen poate afecta o multitudine de persoane, legându-se, după cum apare și în celelalte exemple din exercițiu, de o identitate centrală a persoanei.

Pentru a organiza această activitate, vă rugăm să vă asigurați că folosiți Modulul 2 Fișa de lucru 1 – Călătoria cu trenul. Dacă simțiți că este nevoie, puteți readapta oricum doriți etichetele și identitățile. De asemenea, asigurați-vă că acestea pot fi lipite pe perete cu ușurință (puteți folosi bandă de hârtie dublu-adezivă sau bluetech).

Sex și gen

Etapa anterioară a atelierului va fi de folos facilitatorilor pentru a introduce primele două concepte importante ale proiectului: SEX și GEN. Prin intermediul unor exemple, facilitatorii vor susține participanții în procesul de înțelegere mai profundă a diferențelor dintre conceptul de sex și conceptul de gen, subliniind dimensiunea biologică a primului și pe cea socială/culturală a celui de-al doilea. Pe parcursul acestei activități, facilitatorii vor utiliza câteva afirmații legate de diferențele de sex și gen, care pot fi regăsite în **Modulul 2 Fișă de lucru 2 – Sex și Gen**. Dacă este necesar, facilitatorii pot adapta aceste afirmații la contextul local.

Pentru a face această etapă cât mai interactivă cu putință, facilitatorii vor trebui să împartă participanții în grupuri de câte 3 persoane, iar fiecare dintre grupuri va primi două cartoane, unul care va avea imprimată litera S și celălalt care va avea imprimată litera G; de asemenea, vor primi fișă de lucru cu afirmațiile menționate mai sus. Vor avea două minute la dispoziție pentru a citi toate afirmațiile și pentru a decide cărei categorii aparține fiecare, S sau G. Apoi vor reveni în grupul mare, iar facilitatorul va începe să citească, pe rând, afirmațiile; în timpul acesta grupurile vor trebui să ridice, în funcție de cum consideră corect, cartonul cu litera S sau cartonul cu litera G, în funcție de unde consideră că aparține respectiva afirmație. Grupul care a încadrat corect cele mai multe afirmații câștigă.

Alternativ, facilitatorii pot construi și un quiz online, de exemplu utilizând platforma Kahoot: <https://kahoot.com/>

Pe parcursul discuțiilor care urmează exercițiului, facilitatorii ar trebui să sublinieze următoarele aspecte:

- faptul că genul este determinat social/cultural este observabil și prin faptul că se modifică de la o perioadă de timp la alta sau de la o cultură la alta (puteți oferi, de asemenea, exemple relevante pentru contextul local în care vă aflați)
- așa-numita confuzie între aspectele care țin de sex și cele care țin de gen au fost uneori utilizate și pentru a restricționa anumite drepturi și pentru a limita accesul femeilor la anumite activități/profesii (aici puteți face o mică introducere despre momentul în care au fost obținute anumite drepturi în fiecare țară – când au primit acces femeile la educație și care au fost argumentele aduse, la acel moment, de cei care se opuneau acordării dreptului la educație fetelor și femeilor, de exemplu, sau de către cei care se opuneau dreptului femeilor de a face anumite tipuri de munci etc.)
- există o serie de elemente care ne influențează profund identitatea dincolo de sex și gen (cum ar fi vârsta, etnia, contextul socio-economic, dizabilitatea, orientarea sexuală, etnia etc.) și, chiar dacă proiectul nostru este construit în jurul aspectelor de gen, pe parcursul activităților vom lua în calcul și vom ține cont și de alte diferențe foarte relevante la nivel individual, respectându-le. Acele elemente nu doar că definesc identitatea persoanei, ci și nivelul de privilegiu și opresiune la care este supusă fiecare persoană.

Vă rugăm să mențineți această etapă a atelierului cât mai interactivă și să stimulați elevii să contribuie în mod activ la discuție.

Explorarea indicatorilor de gen: a fi băiat, a fi fată

Facilitorii vor oferi fiecărui participant un exemplar din **Modulul 2 Fișa de lucru 3 – Explorarea indicatorilor de gen**. Fiecare participant va completa răspunsurile în mod individual, incluzând perspectiva lor unică asupra subiectului. Pentru această etapă a activității vor fi acordate aproximativ cinci minute de lucru individual.

În momentul în care toate fișele sunt completate, participanților li se va cere să se plimbe prin încăpere și să împărtășească unui partener ales ce anume au notat pe fișele lor. Participanții se vor plimba apoi prin încăpere din ce în ce mai rapid; apoi facilitatorul va da un semnal, iar la auzul semnalului participanții vor trebui să aleagă foarte rapid un nou partener de echipă. Timpul de discuție pentru fiecare nou cuplu de participanți va fi de 2 minute (fiecare dintre participanți are la dispoziție un minut) și ar trebui ca fiecare dintre participanți să poarte această discuție cu alte 10 persoane, pe rând, de fiecare dată cu altcineva. Dacă contextul permite acest lucru, puteți pune muzică, iar semnalul de schimbare a partenerului poate fi momentul în care se oprește muzica.

Când revenim în grupul mare, facilitatorii vor ruga participanții să împărtășească descoperirile lor, despre ei și despre ceilalți, în fața întregului grup, menționând lucruri surprinzătoare pe care le-au descoperit, de exemplu, asemănări sau diferențe identificate etc. **Pe parcursul discuției, este important să subliniați că trăim într-o societate patriarhală, care plasează oamenii în două mari categorii, femeii și bărbați. În următoarele module vom discuta adesea despre diferențele dintre fete/femei și băieți/bărbați, însă prin aceste activități nu ne propunem să ignorăm existența unei multitudini de perspective.**

Scopul acestor tipuri de activități este acela de a ne gândi împreună la structurile culturale și sociale în care trăim. Toate fișele de lucru completate vor fi păstrate de facilitatori, care le vor parcurge după finalul atelierului, iar principalele aspecte evidențiate de această trecere în revistă vor fi aduse în discuție pe parcursul următoarelor module.

Încheierea modului

Vă rugăm să consultați secțiunea "Înainte de a începe călătoria. Recomandări practice", pagina 16-17.

Sugestii pentru facilitatori

Acest al doilea modul pregătește grupul pentru implementarea tuturor modulelor care vor urma, din punct de vedere conceptual. Vă rugăm să vă asigurați că oferiți răspunsuri la toate întrebările participanților și că aceștia pleacă la finalul atelierului cu o înțelegere clară a termenilor care vor fi utilizați în viitor, pe parcursul următoarelor activități. Asigurați-vă că există timp pentru a clarifica toate aspectele și că mai

degrabă transmiteți mesajul că posibilele confuzii sunt binevenite și cu impact pozitiv asupra lucrului în grup, putând fi lămurite. Atunci când toată confuzia este la suprafață, este vizibilă și oferă oportunitatea unui proces de învățare mai bun. Vă sugerăm și să dedicați suficient timp pentru recapitulare la începutul următorului modul, pentru a vă asigura că participanții au integrat conceptele discutate.

Temă pentru acasă

Vă rugăm să oferiți fiecărui participant un exemplar al **Modulul 2 Fișă de lucru 4 – Temă pentru acasă**. Acest material are scopul de a susține fiecare participant în procesul de a identifica mesajele potențial stereotipe pe care le aud din acest moment și până la următorul atelier. Sursele pot fi

multiple: părinți, rude, prieteni, vecini, profesori, media etc. Vă rugăm să îi întrebați dacă pot identifica canalele prin intermediul cărora le-au fost transmise lor stereotipurile pe care le identifică la ei înșiși în prezent, în special acele stereotipuri pe care le aud adesea, despre femei și bărbați, fete și băieți.

Abordări metodologice

Învățare bazată pe cooperare, brainstorming, lucrul în grup.

Materiale suplimentare

Combaterea stereotipurilor de gen în și prin educație

<https://www.coe.int/en/web/genderequality/-combating-gender-stereotypes-in-and-through-education->

Combaterea și prevenirea sexismului

<https://www.coe.int/en/web/genderequality/combating-and-preventing-sexism>

Combaterea stereotipurilor de gen și a sexismului în și prin educație

<https://rm.coe.int/1680643799>

MODULUL 2 Călătorie cu trenul

Fișa de lucru 1

ETICHETE

Un cuplu proaspăt căsătorit

Un bărbat și o femeie de 85 de ani care s-au cunoscut online acum doi ani și care sunt împreună de atunci

O echipă de baschet

Echipa paralimpică națională

Manager al unei multinaționale foarte mari

O femeie de etnie romă

O persoană care și-a petrecut ultimii ani în închisoare

Un activist pentru drepturile omului care a fost închis în țara sa și care tocmai a ajuns în România ca refugiat

O persoană care lucrează la o grădiniță

Un bărbat de 40 de ani care în timpul liber lucrează la un cabinet de tatuaje

IDENTITĂȚI REALE

ETICHETE

IDENTITĂȚI REALE

Un jucător de fotbal important

Căpitana echipei de fotbal feminin care a câștigat cupa mondială în 2019

O cercetătoare pasionată

O adolescentă foarte talentată care a făcut până în acest moment descoperiri importante

Bouncer-ul de la cel mai renumit club din oraș

Maria, o mamă singură de 30 de ani

Regizor cunoscut

Tanar nigerian cu o dizabilitate locomotorie

MODULUL 2 Sex și gen

Fișa de lucru 2

Fetițele sunt sensibile, băieții sunt puternici.

G

Când lucrează în agricultură, femeile primesc doar 40-60% din salariul pe care îl primesc bărbații.

G

Femeile sunt cele care îngrijesc familia, bărbații sunt cei care câștigă bani pentru familie.

G

Bărbații nu își pot controla dorințele, femeile pot.

G

Bărbații au nevoie de mai mult ajutor în situații de criză economică, pentru că ei sunt cei care aduc banii în casă.

G

Vocile băieților se schimbă la pubertate, ale fetelor nu.

S

În companii, managerii sunt bărbați.

G

Femeile pot să facă mai multe lucruri în același timp, bărbații nu pot.

G

Bărbații văd imaginea de ansamblu, femeile văd detalii.

G

Femeile sunt mai potrivite să lucreze în învățământ, pentru că au toate abilitățile necesare pentru a avea grijă de ceilalți.

G

MODULUL 2 Explorarea indicatorilor de gen

Fișa de lucru 3

**Ce îmi place/ce cred că e frumos/
plăcut în a fi fată/băiat?**

**Ce îmi displace
/ce cred că e greu în a fi fată/băiat?**

Pentru că sunt fată pot să/pe pentru că sunt fată nu pot să...

**Pentru că sunt băiat pot să/
pentru că sunt băiat nu pot să...**

Dacă aș fi fost fată/băiat, aș fi...

MODULUL 2 Temă pentru acasă

Fișa de lucru 4

Un stereotip de gen pe care l-am auzit

Sursa

L-am adoptat și eu? Cum?

Părinte

Frate/soră

Rudă

Vecin

Profesor

Prieten/ă

Rețele de socializare

Altă sursă (vă rugăm precizați)

M 3: Stereotipurile de gen – surse și acțiune

Cuprinsul modulului, pe scurt

- Creștem nivelul de conștientizare asupra modului în care stereotipurile de gen se transmit cultural;
- Stabilim contextul necesar pentru a identifica auto-percepția fiecărui participant din perspectiva stereotipurilor de gen;
- Creștem nivelul de conștientizare cu privire la impactul pe care stereotipurile de gen îl pot avea în viețile noastre;
- Cunoaștem și transformăm înțelegerea care domină la nivel cultural perspectiva asupra aspectelor de gen.

Abilități dezvoltate

Lucru în echipă, leadership, comunicare, gândire critică, empatie, creativitate, analiză, coordonare, rezolvare de probleme prin cooperare, reflecție de grup, definirea rolurilor în grup.

Materiale necesare pentru acest modul

(acestea vor depinde de canalele de comunicare selectate de către facilitatori și participanți pentru analiză)

**Materiale
necesare**

Sugestii pentru pregătire

Vă rugăm să consultați secțiunea "Înainte de a începe călătoria. Recomandări practice", pagina 16-17.

Bun venit și introducere

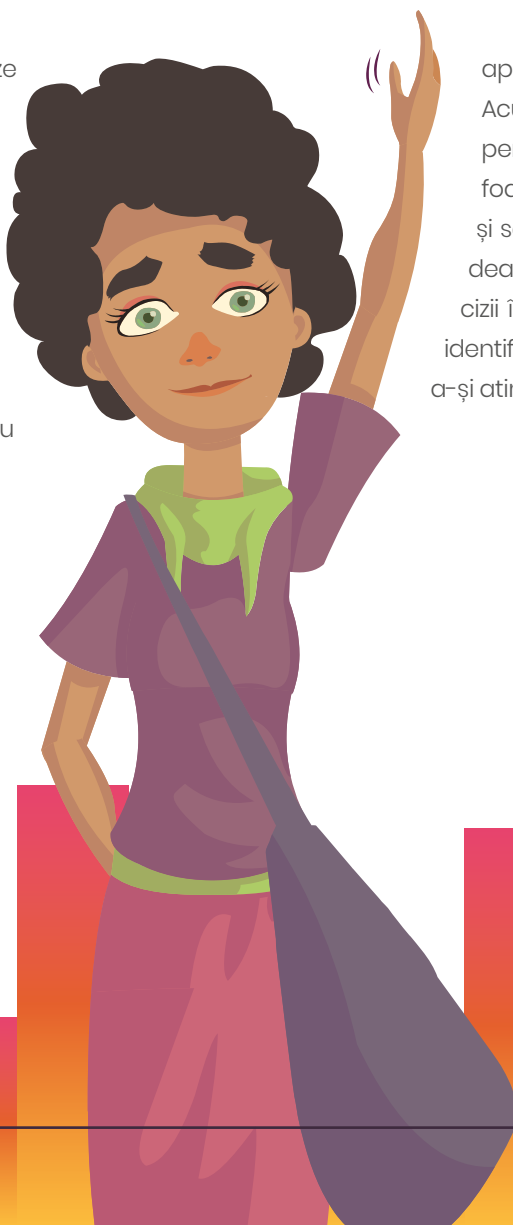
Specific pentru acest modul: atunci când discutați tema dată în cadrul modulului anterior și prezentată de către participanți la începutul acestui modul, vă rugăm să notați și să faceți o comparație între cele mai des întâlnite surse de stereotipuri identificate de către participanți, precum și

cele mai des menționate stereotipuri. Puteți face acest lucru inclusiv prin crearea unei hărți a stereotipurilor, comună pentru întregul grup, în cadrul căreia fiecare participant să poată introduce ceea ce a descoperit.

Încâlceala

Toți participanții sunt rugați să formeze un cerc, cu cel puțin un metru distanță între participanți. Facilitatorii le vor cere să închidă ochii și să înceapă să meargă încet către interiorul cercului, cu mâinile întinse în față și cu ochii închiși. În momentul în care vor atinge mâna cuiva, vor trebui să o apuce. Vor păstra ochii închiși până în momentul în care au

apucat pe cineva cu fiecare dintre mâini. Acum pot deschide ochii; se vor descoperi legați unii de ceilalți ca într-un ghem foarte încurcat; vor trebui să se descurce și să se re poziționeze în cerc, însă fără să dea drumul mâinilor celorlalți, ci luând decizii împreună despre cum pot proceda și identificând cele mai bune strategii pentru a-și atinge obiectivul.

Stereotipuri, stereotipuri peste tot!

Pentru următoarea etapă a atelierului, participanții sunt împărțiți în patru sau cinci grupuri mai mici și sunt rugați să exploreze modul în care un băiat adolescent/o fată adolescentă este portretizat/ă prin intermediul unui anumit tip de canal (facilitorii sunt rugați să aleagă acele canale pe care le consideră potrivite pentru vârsta participanților și să aducă cu ei materialele necesare; alegerile lor depind și de ceea ce știu că ar putea să funcționeze sau nu cu un anumit grup). Aceste canale ar putea fi:

- Povești
- Desene animate
- Benzi desenate
- Reviste pentru adolescenți
- Versurile unor melodii foarte cunoscute
- Jocuri video
- Seriale TV pentru adolescenți

Facilitorii pot adăuga și alte canale care nu sunt menționate între cele de mai sus.

Participanții vor trebui să analizeze modul în care adolescenții/adolescentele sunt portretizați, ținând cont de anumiți indicatori:

- aspectul fizic
- personalitatea lor
- motivațiile și dorințele lor
- anxietățile lor
- rolurile în context și în grupurile lor
- căutările lor (dacă acestea există)

Pentru a ajuta participanții să țină minte toate aceste elemente, facilitorii ar putea lua decizia să proiecteze informațiile pe ecran sau să pregătească o foaie de hârtie cu indicațiile pentru fiecare grup.

Aționați – demontați stereotipul

Bazându-se pe lucrul din etapa anterioară, fiecare grup va avea o nouă sarcină; este posibil să fi descoperit sau să fi înțeles multe lucruri care de fapt nu le plac. Iată că acum pot face ceva în legătură cu asta și pot să arate, împreună, că un alt tip de lume este posibilă. Sarcina lor este aceea de a crea scenariul pentru un scurt video, în cadrul căruia vor chestiona și vor încerca să transforme aceste stereotipuri, atrăgând în același timp atenția în legătură cu descoperi-

rilor lor. Fiecare video realizat nu ar trebui să fie mai lung de trei minute și va fi proiectat la începutul următorului modul. Participanții vor folosi timpul rămas fie pentru a construi scenariul materialului video, fie pentru a începe efectiv lucrul la materialul video pe care doresc să îl realizeze. Pot folosi acest timp rămas și pentru a se gândi la o bună strategie de lucru (în funcție de timpul rămas).

Încheierea modulului

Vă rugăm să consultați secțiunea "Înainte de a începe călătoria. Recomandări practice", pagina 16-17.

Sugestii pentru facilitatori

Al treilea modul oferă participanților un nivel mai crescut de independență în ceea ce privește lucrul în grup, în special în a doua parte a atelierului. Vă rugăm să vă asigurați că dați participanților din grupurile mici indicații clare legate de ce tip de rezultate finale așteptați de la ei și, de asemenea,

vă rugăm să verificați constant cu ei progresul realizat în munca lor și să le răspundeți la posibilele întrebări. Stabiliți când vor trebui să transmită facilitatorilor materialele video realizate, înainte de următorul atelier, astfel încât acestea să poată fi arătate la începutul următoarei sesiuni.

Temă pentru acasă

Bazându-vă pe activitățile implementate în cadrul acestui modul, cereți participanților să își finalizeze materialele video și să le transmită facilitatorilor (eventual prin WhatsApp, email etc.). Stabiliți un termen limită până la care toate materialele video trebuie să fie transmise, mai ales având în vedere faptul că facilitatorii vor avea nevoie de timp pentru a le descărca, viziona etc.

Abordări metodologice

Învățare bazată pe cooperare, analiza unor studii de caz, lucru în echipă

Materiale suplimentare

Combaterea stereotipurilor și a sexismului în media

<https://rm.coe.int/168064379b>

Analiza stereotipurilor de gen în media

<https://www.tolerance.org/classroom-resources/tolerance-lessons/analyzing-gender-stereotypes-in-media>

Media și imaginea femeilor

<https://rm.coe.int/1680590587>

Femeile și fetele ca subiecte ale media și ale campaniilor de publicitate

[http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/join/2013/474442/IPOL-FEMM_ET\(2013\)474442_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/etudes/join/2013/474442/IPOL-FEMM_ET(2013)474442_EN.pdf)

Media și aspectele de gen

http://www.unesco.org/new/fileadmin/MULTIMEDIA/HQ/CI/CI/pdf/publications/media_and_gender_scholarly_agenda_for_gamag.pdf

M4: Stereotipurile de gen – putere și privilegii

Cuprinsul modului, pe scurt

- Introducem conceptele de intersecționalitate, putere și privilegii;
- Explorăm principiile feministe de intersecționalitate între gen și alți factori identitari;
- Explorăm modul în care ierarhiile de gen se pot intersecta cu alte ierarhii bazate pe putere și privilegii, plasând unele femei în situații de risc de discriminare multiplă.

Abilități dezvoltate

Lucru în echipă,
comunicare,
leadership, gândire
critică, empatie,
analiză, reflecție
de grup.

Modulul 4 Fișa de lucru 1 Călătoria puterii

Indicații scrise pentru temă

(câte un exemplar pentru
fiecare grup de lucru)

Material video drept exem-
plu pentru exercițiul de
spargere a gheții

**Materiale
necesare**

Sugestii pentru pregătire

Vă rugăm să consultați secțiunea "Înainte de a începe călătoria. Recomandări practice", pagina 16-17. Vă rugăm să luați în calcul faptul că pentru exercițiul Călătoria puterii va fi nevoie de mai mult spațiu în încăpere.

Bun venit și introducere

Specific pentru acest modul: Facilitatorii trebuie să aibă deja materialele video realizate de participanți și să fie gata să le proiecteze. Vă rugăm să vă asigurați că acordați suficient de mult timp acestei părți a atelierului și să vorbiți cu participanții și despre cum s-au simțit pe par-

cursul procesului de lucru la temă, abordând și aspecte legate de cooperare de grup, posibile momente în care au apărut stereotipuri de gen chiar în modul în care au atribuit sarcini sau au realizat sarcini etc.

Aleargă ca o fată/Aleargă ca un băiat

Facilitatorii vor cere participanților să se așeze în cerc, cu suficient de mult spațiu între ei astfel încât să existe posibilitatea mișcării. Apoi cereți-le participanților să facă următoarele acțiuni:

- Să plângă ca o fată/ca un băiat
- Să alerge ca o fată/ca un băiat
- Să arunce ca o fată/ca un băiat
- Să se lupte ca o fată/ca un băiat

Participanții nu ar trebui să aibă timp prea mult la dispoziție, pentru a se gândi la ceea ce au de făcut, ci le veți cere să fie foarte rapizi în realizarea acțiunilor cerute, făcând chiar primul lucru care le vine în minte. Mai mult, vor trebui să observe și ceea ce fac ceilalți. Exercițiul ar trebui să fie unul amuzant, dar, mai mult decât atât, participanții vor trebui să reflecteze și la motivația din spatele acestuia. Este important ca facilitatorii să fie atenți la reacțiile întregului grup; genul nu va influența în mod necesar toți participanții, făcându-i

să se comporte în mod stereotip.

Pentru a vedea cum poate fi implementată o astfel de activitate, vă rugăm accesați acest material video, care ar putea fi ulterior arătat și participanților, tocmai pentru a stimula discuțiile:

<https://www.youtube.com/watch?v=XjQBJWYDTs&t=41s>

Discuțiile de după exercițiu ar trebui să exploreze următoarele aspecte:

- Senzațiile din corp pe parcursul mișcărilor făcute și emoțiile resimțite
- Nivelul motivației simțite și nivelul de forță simțit în corp pe măsură ce erau făcute anumite mișcări
- Conștientizarea scopului mișcărilor făcute: este diferit pentru un băiat? Dar pentru o fată? Cum?
- Modul de a se mișca și de a-și folosi corpul este influențat, în cazul fetelor și în cazul băieților, de privirea cuiva din exterior?

Călătoria puterii

Facilitatorii vor conduce discuțiile mai departe, oferind participanților posibilitatea de a reflecta asupra existenței identităților multiple, a privilegiilor și a dezavantajelor. Acest proces de gândire va avea loc în contextul organizării și adaptării exercițiului **Călătoria puterii**. Facilitatorii vor cere tuturor participanților să se alinieze în mijlocul încăperii. Participanții vor primi, fiecare, un cartonaș cu o identitate, iar facilitatorii le vor oferi două minute să citească indicațiile și povestea de pe cartonaș; asigurați-vă că fiecare participant înțelege profilul pe care trebuie să îl interpreteze. Cereți-le să păstreze această identitate secretă pentru moment și să nu împărtășească cu ceilalți ceea ce este notat pe cartonașul lor. Spuneți-le că le veți citi un număr de situații/afirmații și că ei vor trebui să facă un pas înainte dacă situația/afirmația citită este posibilă pentru profilul pe care l-au primit sau să facă un pas în spate dacă nu este posibilă. Aceste afirmații/situații vor fi citite pe rând, iar participanții ar trebui să facă un pas înainte sau înapoi, în funcție de profilul pe care l-au primit în cadrul exercițiului.

Doar după ce ați citit toate situațiile îi veți informa pe participanți că pasul următor va fi să vă gândiți împreună la distanțele individuale create, luând în calcul linia de sosire (care este marcată pe podea). Cereți participanților, începând cu cei care se situează cel mai departe de linia de sosire, să spună grupului ce identitate au interpretat și, de asemenea, cum s-au simțit atunci când au făcut pași în față sau în spate. Vă rugăm să vă asigurați că ați imprimat car-

tonașele cu identități și situațiile/afirmațiile și ghidajul pentru acest exercițiu, pe care le puteți regăsi în **Modulul 4 Fișa de lucru 1 – Călătoria puterii**.

După finalizarea exercițiului, facilitatorii vor invita participanții să stea în grup și vor stimula o discuție comună legată de ceea ce tocmai au experimentat. Dacă grupul are dificultăți să înceapă discuțiile, acestea pot fi animate de facilitatori, folosind întrebări precum:

- de ce credeți că la final ne aflăm în puncte diferite, deși voi ați pornit cu toții de la aceeași linie de start?
- jocul a arătat diverse forme de discriminare, care sunt acestea și cum ați văzut că au afectat fiecare identitate în parte?
- subliniați faptul că fiecare persoană poate avea unele avantaje, dar și unele dezavantaje, care depind de factori specifici (rasă, etnie, vârstă, gen, orientare sexuală, religie etc.), care influențează dinamica de putere la nivel social și care ne pot indica dimensiunea discriminării cu care se poate confrunta fiecare persoană
- oamenii nu sunt discriminați doar pe baza genului lor, ci și pe baza rasei, clasei, castei, orientării sexuale, identității de gen, muncii, stării de sănătate, nivelului de educație, abilităților fizice, etniei etc. Toți acești factori sunt interconectați și nu pot fi priviți separat. Structurile de putere sunt cele care mențin situațiile de discriminare posibile.

Încheierea modulului

Sugestii pentru facilitatori

Al patrulea modul lărgeste înțelegerea participanților cu privire la inegalitățile sociale, la privilegiu și discriminare. Vă rugăm să legați acest modul și cunoștințele dobândite de obiectivele proiectului. Introduceți concepte noi, precum cel de discriminare multiplă și subliniați impactul pe care aceasta l-ar putea avea asupra capacității de a merge înainte; vorbiți, de asemenea, despre eforturile suplimentare semnificative care ar trebui făcute de o persoană care se află într-o situație de dezavantaj pentru a ține pasul cu ceilalți.

Când prezentați tema pentru acasă, descrișă mai jos, vă rugăm să vă asigurați că participanții înțeleg că acest exercițiu nu este menit să fie un spațiu pentru lipsă de sensibilitate și atacuri asu-

pra unei culturi diferite, ci dimpotrivă; este un exercițiu care ne ajută să ne extindem înțelegerea, nu să o limităm. Același lucru este valabil și când procesăm acest exercițiu, când discutăm despre ceea ce am identificat. Am putea să întrebăm, înainte de prezentările realizate în grupul mare, care sunt culturile pe care ei le-au ales pentru cercetare, astfel încât să putem, la rândul nostru, să căutăm informații și să le oferim surse sau informații suplimentare în momentul în care vor realiza prezentările. Facilitatorii ar putea să le indice, la rândul lor, sursele pe care să le folosească: materiale video de pe youtube, site-uri web, de exemplu Wikipedia, materiale documentare și cercetări sociologice, documentare, interviuri directe etc.

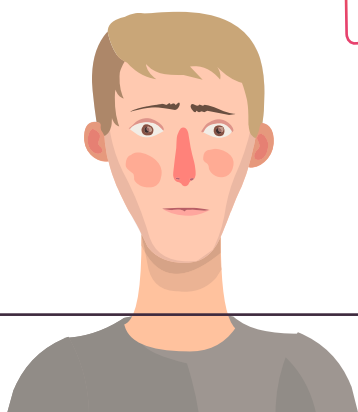
Temă pentru acasă

Pentru tema acestui modul, vă rugăm să împărțiți participanții în 5 grupuri. Fiecare grup va avea sarcina de a cerceta modul în care genul este perceput într-o cultură diferită de a lor. La început vor trebui să facă munca de a aduna informații, apoi vor analiza datele, în grupul lor, din perspectiva diferențelor de perspective culturale asupra aspectelor de gen. În cazul în care cunosc persoane care aparțin acelor culturi (de exemplu colegi de clasă sau prieteni care au familii mixte, rude ale lor etc.), vor fi încurajați să adune, de asemenea, informații la prima mână de la aceștia. Fiecare grup va trebui să prezinte cel puțin trei lucruri identificate în modulul următor.

Exemplu:: <https://en.wikipedia.org/wiki/Two-spirit>

Abordări metodologice

Analiza studiilor de caz, identificarea și rezolvarea problemelor, jocurile de rol.

Materiale suplimentare

Manual privind intersecționalitatea -

<http://briguglio.asgi.it/immigrazione-e-asilo/2015/marzo/toolkit-intersezionalita.pdf>

Intersectionalitate 101 -

https://www.youtube.com/watch?time_continue=165&v=w6dnj2lyYjE&feature=emb_logo

Kimberlé Crenshaw, Urgența intersecționalității, Discurs TED

https://www.ted.com/talks/kimberle_crenshaw_the_urgency_of_intersectionality?language=en

ActionAid, Schimbarea puterii, 2017

https://actionaid.org/sites/default/files/shifting_power_online_final.pdf

ActionAid, Curriculum de formare în domeniul drepturilor femeilor și al drepturilor omului, 2013

<https://actionaidie/wp-content/uploads/2016/10/Womens-Rights-and-HRBA-Training-Curriculum-1.pdf>

ActionAid, Acțiune reflexivă

<http://www.networkedtoolbox.com/pages/about-reflection-action/>

MODULUL 4 Călătoria puterii

Fișa de lucru 1

Intro

Te rugăm să privești cu atenție profilul extras și să te gândești, în liniște, la următoarele întrebări, încercând să dezvolti identitatea de pe cartonaș mai clar în mintea ta:

Cum ar fi această persoană? Ce anume i-ar plăcea, ce i-ar dispăcea? În legătură cu ce ar putea simți entuziasm? Care sunt temerile sale? Dar visurile, dorințele sale?

Cum crezi că a fost copilăria lui/ei? Cum arăta casa în care locuia? Ce jocuri juca atunci când era copil? Ce fel de jucării avea? Ce tip de muncă făceau părinții lui/ei? Ce tip de muncă face el/ea acum?

Cum arată viața lui/ei în prezent? Cum arată o zi obișnuită pentru el/ea? Dar timpul său liber? Ce stil de viață are? Unde locuiește? Câți bani câștigă pe lună?

Profiluri

Ești o mamă singură cu trei copii mici și câștigi aproximativ 300 EURO pe lună.

Ești un bărbat șomer, de 45 de ani. Ai căutat continuu un loc de muncă în ultimii doi ani.

Ești un băiat rom de 14 ani, foarte bun la matematică.

Ești fiica unor arhitecți și dorești să studiezi design la Paris.

Ești liderul organizației de tineret al partidului care se află în acest moment la putere.

Ești fratele cel mare într-o familie cu 5 copii. Locuiești cu părinții și frații tăi într-o garsonieră.

Ești un bărbat gay și lucrezi ca manager într-o companie de formare. Niciunul dintre colegii tăi nu știe că ești gay.

Ești o femeie de 27 de ani care nu a mers niciodată la școală. Ai dori să găsești un loc de muncă în industria panificației.

Ești fiica unei femei de afaceri de succes din capitala țării tale.

Ești un băiat de 12 ani și suferi de dislexie.

Ești o adolescentă de origine africană care tocmai a primit statut de refugiat.

Ești model și tocmai ai semnat un contract cu o agenție internațională.

Ești o fetiță de 10 ani de origine arabă. Tocmai te-ai mutat, cu familia ta, într-o țară nouă. Nu vorbești limba.

Ești un student nevăzător de 17 ani. Mergi la o școală de masă.

Ai 14 ani și familia ta are resurse financiare foarte limitate. Ai dori să dansezi.

Ești o femeie romă de 29 de ani fără acte de identitate. Ai nevoie de asistență medicală.

Ești un adolescent de 15 ani cu o dizabilitate care nu îți permite să te deplasezi independent.

Ești copil și locuiești într-un sat. Familia ta are mai multe vaci. Tu ai grijă de ele în fiecare zi.

Ești o femeie pensionată și locuiești singură, întreținându-te dintr-o pensie de 200 de EURO.

Ești adolescent și ai mai multe probleme de sănătate. Ai nevoie de îngrijire permanentă.

Ești un tânăr fără adăpost. Ți-ai pierdut părinții când aveai 9 ani și de atunci ai trăit pe stradă.

Ești o femeie de 40 de ani care suferă de depresie.

Ești fiica de 14 ani a unui agricultor sărac dintr-o zonă izolată. Tatăl tău te presează să te căsătorești.

Ești un băiat de 13 ani foarte introvertit. Nu ai putut să îți faci prieteni la școală și ești permanent batjocorit.

Ești o tânără de 18 ani care tocmai a ieșit dintr-un centru de plasament. Acum ești pe cont propriu.

Ești nepoata de 15 ani a unui bărbat de 80 de ani care suferă de Alzheimer și îți petreci tot timpul liber având grijă de el.

Ești un elev de 17 ani. Lucrezi 4 ore pe zi pentru a-ți susține financiar familia.

Ești o femeie de 55 de ani care lucrează în vânzări. Compania pentru care lucrezi s-a închis și acum îți cauți de lucru.

Situații

Mergi la facultate în străinătate.

Îți cumperi un computer foarte performant, ultimul model apărut.

Îleși în oraș cu prietenii la un restaurant nou.

Poți alege să îți continui educația dacă dorești.

Poți alege orice meserie dorești să practici, acum sau mai târziu.

Îți cumperi haine noi.

Mergi în vizită la un prieten în Irlanda.

Mergi la teatru în fiecare săptămână.

Îți cumperi o mașină nouă sau o bicicletă nouă.

Mergi la mare în vacanța de vară.

Ești cel mai bun din clasă, iei premiul întâi.

Mergi la supermarket și faci aprovizionarea pentru două săptămâni.

Mergi la meditații la matematică.

Îți redecorezi camera/casa; zugrăvești și schimbi toată mobila.

Poți să vorbești despre orice aspecte ale vieții tale sau ale identității tale cu oricine.

Mergi la Disneyland împreună cu toată familia.

Când ai o problemă, ai toate resursele de care ai nevoie să o rezolvi.

Te înscrii la cele mai bune cursuri de dans modern din oraș.

Cumperi mâncare sănătoasă pentru tine și pentru familia ta.

Îleși în parc cu prietenii.

Mergi să joci fotbal pe terenul școlii.

Faci un credit de nevoi personale la bancă pentru că ai nevoie de frigider și aragaz nou.

Îți cumperi trei cărți pe care voiai de foarte mult timp să le citești.

Te simți în siguranță la școală sau la locul de muncă.

Poți să mergi pe stradă la orice oră din noapte și te simți în siguranță.

Te îndrăgostești.

Ajuți o doamnă în vârstă să care două sacoșe grele pe scări.

Final

Cum v-ați simțit când avansați? Dar când rămâneți pe loc? În ce momente ați putut face un pas înainte? Care au fost momentele în care a trebuit să stați pe loc?

Pentru cei care au avansat foarte puțin, ce anume au în comun momentele în care ați putut totuși să avansați?

Pentru cei care au făcut progrese deseori, în ce moment au început să observe că alții nu se mișcau atât de repede ca și ei?

S-a simțit cineva amorțit, neputincios?

Ați putut ghici profilurile altor persoane?

Cât de ușor sau dificil a fost să jucați rolurile diferite?

Cum ți-ai imaginat că era persoana al cărei rol îl jucați?

Exercițiul oglindește societatea într-un fel? Cum?

Care sunt drepturile omului în joc pentru fiecare dintre aceste roluri? Poate cineva să spună că drepturile omului nu erau respectate sau că nu aveau acces la ele?

Ce primi pași ar putea fi făcuți pentru a aborda inegalitățile din societate?

SECTIUNEA 2

Violența de gen: mituri, realități, consecințe

Obiectivele secțiunii

- Să crească nivelul de conștientizare al participanților în legătură cu principalele mituri/idei preconcepute care influențează în mod negativ înțelegerea fenomenului violenței de gen, afectând credibilitatea, solidaritatea și astfel și decizia de a depune o plângere într-un astfel de caz;
- Să dezvolte capacitatea participanților de a recunoaște diferite forme de violență și de a înțelege cauzele și consecințele acestora.

M 5: Violența de gen și formele sale

Cuprinsul modului, pe scurt

- Creștem capacitatea participanților de a recunoaște violența de gen și formele sale diverse
- Înțelegem mai bine tiparele de acțiune și comportament sănătoase și nesănătoase în relații
- Creștem nivelul de conștientizare în legătură cu cauzele și consecințele violenței de gen
- Oferim acces la informații despre violența de gen din perspectivă juridică.

Abilități dezvoltate

Lucru în echipă, comunicare, leadership, gândire critică, rezolvare de probleme bazată pe cooperare, colectare și analiză de date, empatie, analiză, reflecție de grup.

Materiale necesare

Modulul 5 Fișa de lucru 1
Convenția de la Istanbul

Modulul 5 Fișa de lucru 2
Studii de caz

(dacă decidem să utilizăm această formulă)

Indicații scrise pentru tema dată

(o copie pentru fiecare grup de lucru)

Sugestii pentru pregătire

Vă rugăm să consultați secțiunea "Înainte de a începe călătoria. Recomandări practice", pagina 16-17.

Bun venit și introducere

Specific acestui modul: Vă rugăm să fiți pregătiți, să cunoașteți deja ce culturi vor prezenta participanții, să adăugați și/sau să corectați informațiile oferite de către aceștia. Vă

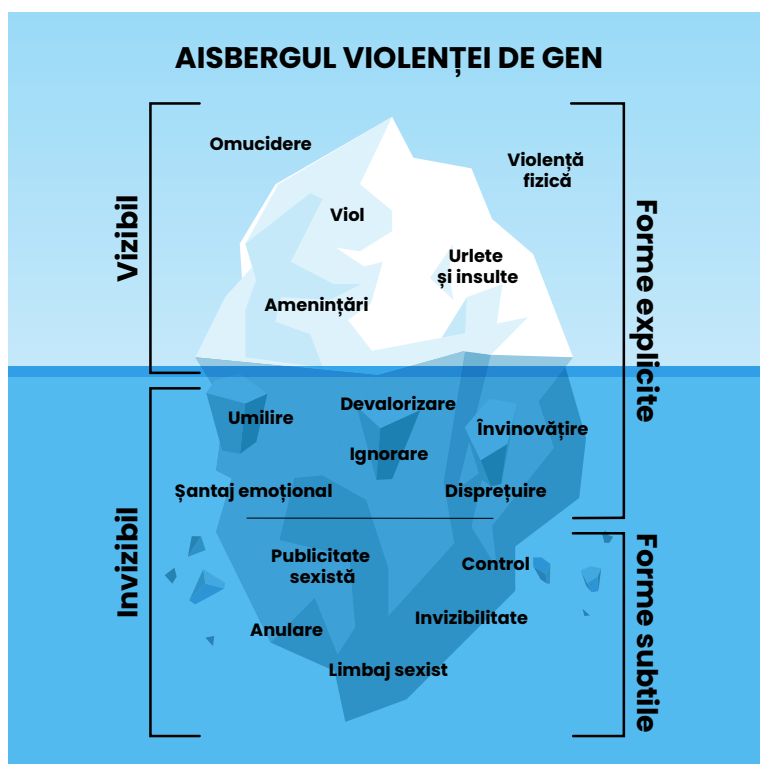
rugăm să vă asigurați că prezentarea diferențelor culturale din perspectivă de gen nu devine o ierarhizare a culturilor și o separare a lor în culturi "bune" și culturi "rele".

Vizibil și invizibil în ceea ce privește violența de gen

Facilitatorii desenează pe o coală de flipchart un ghețar și cer participanților să identifice aspectele vizibile și invizibile ale violenței de gen, după cum este prezentat în următorul model.

Facilitatorii pot alege dacă doresc ca participanții să vină la flipchart și să își noteze ei înșiși ideile sau să adune răspunsurile din sală și să le noteze ei. La final, facilitatorii vor vorbi despre multiplele fațete ale violenței de gen și vor sublinia faptul că unele dintre ele ne sunt vizibile, în timp ce altele nu și vor încerca să lanseze o discuție despre cum cele invizibile produc, la rândul lor, numeroase vulnerabilități, în special în contextul emoțiilor intense asociate: teamă, vinovăție, rușine etc.

Sursa: Amnesty International

Formele diferite ale violenței de gen

După ce au arătat că există numeroase forme de violență care pot rămâne ascunse, necunoscute celorlalți, facilitatorii vor exemplifica mai departe care sunt unele dintre formele de violență care pot exista:

- Violența fizică
- Violența psihologică
- Violența economică
- Violența sexuală
- Violența structurală

Pentru a clarifica aceste concepte, facilitatorii vor face referire la termenii utilizați în cadrul Convenției de la Istanbul, pe care îi vor nota pe flipchart sau proiecta pe ecran, pentru a fi vizibili pentru toți participanții. Pentru a face acest lucru, vă rugăm folosiți **Modulul 5 Fișa de lucru 1 – Convenția de la Istanbul**.

Când selectați cele mai bune modalități de a organiza activitatea, va trebui să vă asigurați că formele de violență de mai sus, pe care le prezentați, sunt incluse în mod adecvat în materialele alese. Facilitatorii vor trebui să aleagă una dintre opțiunile de lucru descrise mai jos.

OPȚIUNEA 1

Facilitatorii identifică un film documentar pe tema violenței de gen din propria țară și/sau subtitrat în limba țării respective, care conține prezentări ale unor situații reale, pe care participanții le pot urmări și pe baza cărora pot ulterior să discute. Facilitatorii vor selecta 3-4 astfel de situații, în special situații care au avut adolescenți în prim plan. Apoi veți împărtăși participanții în 3-4 grupuri de lucru și veți cere fiecărui grup să urmărească îndeaproape o anumită situație (grup 1 – situația 1, grup 2 – situația 2 etc.) și, după ce au urmărit materialul video, să discute împreună ceea ce au vizionat și să răspundă la următoarele întrebări:

1. ce forme de violență de gen ați observat că apar în situația analizată de voi?
2. formele de violență pe care le-ați identificat au fost mai degrabă vizibile, mai dificil de văzut sau chiar invizibile?
3. care au fost, în opinia voastră, cauzele acestor situații? Ce anume a condus la situația respectivă?
4. ce ar fi putut să fie făcut pentru a preveni respectiva situație? Ce s-ar putea face acum, în contextul în care situația respectivă a avut, totuși, loc?

Vă rugăm să notați aceste întrebări și pe flipchart, astfel încât participanții să aibă acces la ele permanent, în timp ce lucrează în grup.

OPȚIUNEA 2

Facilitatorii identifică câteva seriale de televiziune pentru adolescenți cunoscute, le vizionează și selectează câteva posibile cazuri de violență de gen. Vă rugăm să prezentați materialul video în cadrul atelierului, apoi să transformați aceste materiale video în material pentru analiză și învățare. Împărțiți participanții în 3-4 grupuri și cereți fiecăruia dintre grupuri să urmărească îndeaproape o anumită poveste (grup 1 – povestea 1, grup 2 – povestea 2 etc.) și, după ce au văzut fragmentul de serial, să discute în grupul lor și să răspundă la următoarele întrebări:

1. ce forme de violență de gen ați observat că apar în situația analizată de voi?
2. formele de violență pe care le-ați identificat au fost mai degrabă vizibile, mai dificil de văzut sau chiar invizibile?
3. care au fost, în opinia voastră, cauzele acestor situații? Ce anume a condus la situația respectivă?
4. ce ar fi putut să fie făcut pentru a preveni respectiva situație? Ce s-ar putea face acum, în contextul în care situația respectivă a avut, totuși, loc?

Vă rugăm să notați aceste întrebări și pe flipchart, astfel încât participanții să aibă acces la ele permanent, în timp ce lucrează în grup.

OPȚIUNEA 3

Împărțiți participanții în 4 grupuri. Fiecare grup va primi un studiu de caz diferit pe care să lucreze, care are deznodământul deschis. Vă rugăm să vă asigurați că ați imprimat suficiente exemplare pentru fiecare poveste. Facilitatorii pot modifica în orice mod studiile de caz, dacă consideră necesar. Vă rugăm să adaptați după cum doriți studiile de caz din Modulul 5 Fișă de lucru 2 – Studii de caz.

După ce fiecare grup a citit studiile de caz, cereți-le să se gândească la situația primită și să discute pe baza următoarelor întrebări:

- Ce forme de violență de gen ați identificat în studiul vostru de caz?
- Care a fost cauza violenței în studiul vostru de caz?
- Care sunt consecințele violenței în studiul vostru de caz?
- Ați mai auzit/văzut o astfel de situație înainte?

Participanții vor folosi hârtie, carton, post-it-uri, carioci, pentru a nota ceea ce reiese din discuția de grup și pentru a se folosi de acest material pentru pasul următor al activității. După ce participanții au discutat în detaliu poveștile primite, cu partenerii de grup, vă rugăm să le cereți să pregătească un joc de rol prin intermediul cărora să arate ce s-a petrecut în povestea respectivă și în ce mod ar rezolva ei situația. Cereți apoi fiecărui grup să "joc" povestea în fața celorlalte grupuri, cu precizarea că niciun joc de rol nu ar trebui să depășească trei minute. Facilitatorii și participanții vor trebui să utilizeze acest timp pentru a lua notițe în legătură cu ceea ce văd că se petrece și apoi să discute despre ce au observat. Abordați cazurile prezentate din perspectiva identificării unor forme de violență, dar și din perspectiva identificării unor posibile soluții pentru situațiile prezentate de fiecare grup în parte, urmărind cum văd participanții că ar fi putut să fie gestionată fiecare poveste în parte pentru un deznodământ pozitiv.

Indiferent ce opțiune alegeți, vă rugăm să păstrați la vedere imaginea iceberg-ului violenței de gen, astfel încât participanții să poată reveni la aceasta în timp ce lucrează. În timpul procesării sarcinilor de grup, imaginea poate fi completată cu noi elemente, descoperite în lucrul cu aceste parti ale modulului.

Încheierea modulului

Sugestii pentru facilitatori

Vă rugăm să vă asigurați că participanții pleacă după acest modul cu o înțelegere clară a motivelor pentru care trebuie să acordăm atenție acelor forme de violență care ar putea fi mai puțin vizibile, însă care afectează puternic în mod negativ viețile persoanelor care le trăiesc. De asemenea, pe parcursul exercițiului este foarte important să punem mesajele în perspectivă: ce se întâmplă atunci când un caz de violență este gestionat în mod adecvat și violența se oprește? Dar dacă nu se întâmplă acest lucru? Ce poate influența în mod negativ solidaritatea în cazurile de violență? Cum ne putem asigura că persoanele care sunt supuse violenței nu sunt singure în aceste situații, ci primesc sprijinul de care au nevoie?

Vă rugăm să vă asigurați că profilurile și situațiile folosite pe parcursul acestui modul sunt adecvate contextului în care trăiesc participanții. De asemenea, vă rugăm să țineți cont de

faptul că, pe parcursul jocului de rol (dacă alegeți Opțiunea 3), participanții ar putea avea mecanisme de apărare foarte puternic activate, tocmai pentru că se află în prezența unor situații traumatice; asigurați-vă că nu reprodus comportamente și mituri care ar putea, de fapt, să facă rău obiectivelor noastre: puteți face acest lucru discutând în mod adecvat posibile reacții de tipul "victimele sunt proaste", "au fost naive", "eu nu aș accepta niciodată așa ceva, ar fi putut să plece" etc. De asemenea, dacă folosiți materiale video vă rugăm să luați în considerare faptul că impactul ar putea fi mare; permiteți participanților ca, dacă în vreun moment al vizionării simt că sunt copleșiți emoțional, să iasă din încăperea și să revină când vizionarea s-a sfârșit sau să ceară o întrevvedere cu consilierul școlii sau cu echipa proiectului după finalul modulului.

Temă pentru acasă

Pentru următorul modul, vă rugăm să cereți participanților să își asume rolul de cercetători și să își imagineze că tema lor de cercetare este să răspundă la următoarele întrebări: în ce mod reflectă media cazurile de violență de gen, în special atunci când este vorba despre violență de gen îndreptată împotriva adolescenților? Cum comunică media despre episoade de violență? Cum explică media cauzele acestora?

Ce informații oferă media despre femeile și fetele victime ale violenței? Dar despre persoanele care agresează?

Deși fiecare persoană poate realiza individual demersul de cercetare, rezultatele vor trebui să fie prezentate împreună, în mod creativ, în grupuri de câte 5 persoane: pot fi folosite colaje, jocuri de rol, o poezie, un cântec – rezultatele vor fi prezentate la începutul următorului modul.

Abordări metodologice

Lucru în echipă, brainstorming, joc de rol, analiza unor studii de caz, identificarea și rezolvarea de probleme.

Materiale suplimentare

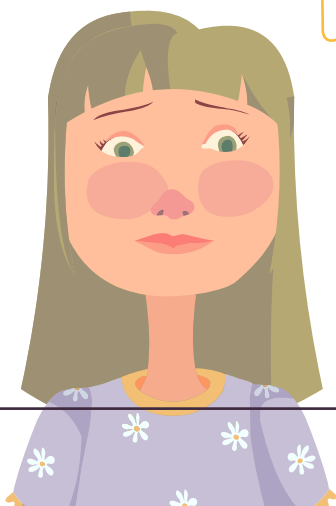
Documentarul "Speranțe, la vânzare", CPE – Centrul Parteneriat pentru Egalitate, 2012 (un documentar privind cazurile de trafic pentru exploatare sexuală, în cadrul căruia violența de gen este evidențiată în formele sale multiple – www.sperantelavanzare.ro). Documentarul "Speranțe, la vânzare" este subtitrat în engleză, italiană, spaniolă și maghiară.

Ce este violența de gen

<https://eige.europa.eu/gender-based-violence/what-is-gender-based-violence>

Forme ale violenței de gen

<https://eige.europa.eu/gender-based-violence/forms-of-violence>

MODULUL 5 Convenția de la Istanbul

Fișa de lucru 1

Ce este Convenția Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice (Istanbul, 11.5.2011)?

- 1** Este primul tratat european cu consecințe legale care incriminează multiple forme de violență împotriva femeilor, inclusiv violență fizică și psihologică, violență sexuală, violență economică, hărțuire sexuală și viol, urmărire, mutilare genitală a femeilor, căsătorie forțată, avort forțat și sterilizare forțată.
- 2** Este larg recunoscută ca fiind instrumentul legal cel mai avansat în prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice, văzute drept violări ale drepturilor omului și forme de discriminare împotriva femeilor, precum și drept cauze și consecințe ale inegalităților între femei și bărbați.
- 3** Cere Statelor membre să adopte, în manieră proactivă, legislația necesară, precum și un set de măsuri comprehensive și multidisciplinare pentru a preveni violența, pentru a proteja victimele/supraviețuitoarele și pentru a trage la răspundere agresorii.

Definiții-cheie incluse în Convenția Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice (Convenția de la Istanbul)

“Violența împotriva femeilor” este înțeleasă drept o încălcare a drepturilor omului și o formă de discriminare împotriva femeilor și va însemna toate acțiunile de violență de gen care rezultă în, sau care sunt probabile a rezulta în, vătămarea sau suferința fizică, sexuală, psihologică sau economică cauzată femeilor, inclusiv amenințările cu asemenea acțiuni, coerciția sau deprivarea arbitrară de libertate, indiferent dacă survine în public sau în viața privată (art. 3)

“Violența domestică” va însemna toate acțiunile de violență fizică, sexuală, psihologică sau economică, care survin în familie sau în unitatea domestică sau între foștii sau actualii soți sau parteneri, indiferent dacă agresorul împarte sau a împărțit același domiciliu cu victima (art. 3)

“Gen” va însemna rolurile, comportamentele, activitățile și atributele construite social, pe care o societate dată le consideră adecvate pentru femei și bărbați (art. 3)

“Violența de gen împotriva femeilor” va însemna violența care este direcționată împotriva unei femei pentru că ea este o femeie sau care afectează femeile în mod disproporționat (art. 3)

“Femeile” includ fetele cu vârsta până în 18 ani (art. 3)

“Violența sexuală, inclusiv violul” (art. 36):

- angajarea într-o penetrație vaginală, anală sau orală de natură sexuală neconsimțită a corpului unei alte persoane cu orice parte corporală sau obiect;
- angajarea în alte acte neconsimțite de natură sexuală cu o persoană;
- determinarea unei alte persoane să se angajeze în acte neconsimțite de natură sexuală cu un terț.

“Hărțuirea sexuală”: orice formă de conduită verbală, nonverbală sau fizică de natură sexuală, cu scopul sau cu efectul violării demnității unei persoane, în special atunci când se crează un mediu intimidant, ostil, degradant, umilitor sau jignitor (art. 40)

“Violența psihologică”: comportamentul intenționat de prejudiciere a integrității psihologice a unei persoane prin coerciție sau amenințări (art. 33)

“Urmărirea”: comportamentul intenționat de angajare repetată într-un comportament amenințător direcționat către o altă persoană, determinând-o pe aceasta să se teamă pentru siguranța sa (art. 34)

“Violența fizică”: comportamentul de comitere de acte de violență fizică împotriva unei alte persoane (art. 35)

“Căsătoria forțată”: conduita de forțare a unui adult sau a unui copil de a încheia o căsătorie; conduita intenționată de ademenire a unui adult sau a unui copil pe teritoriul unei Părți sau al unui Stat, alta(u) decât aceea(acele) în care el sau ea domiciliază, cu scopul forțării acestui adult sau copil să încheie o căsătorie (art. 37)

“Mutilarea genitală a femeilor” (art. 38):

- extirparea, infibularea sau efectuarea oricărei alte mutilări, totale sau parțiale, a labia majora, labia minoră sau a clitorisului unei femei;
- constrângerea sau procurarea unei femei pentru a se supune oricăreia din acțiunile enumerate la punctul a;
- incitarea, constrângerea sau procurarea unei fete pentru a se supune oricăreia din acțiunile enumerate la punctul a.

“Avortul forțat și sterilizarea forțată” (art. 39):

- efectuarea unui avort asupra unei femei fără consimțământul ei prealabil și informat;
- efectuarea unei intervenții chirurgicale, care are drept scop sau efect încheierea capacității unei femei de a se reproduce în mod natural, fără consimțământul ei prealabil și informat sau fără înțelegerea procedurii.

Definiții suplimentare care vor fi utilizate pe parcursul implementării modulelor de formare

Violență de gen în context școlar

Acte sau amenințări cu violența sexuală, fizică sau psihologică petrecute în interiorul și în jurul școlii, care se întâmplă ca rezultat al normelor și stereotipurilor de gen și care sunt perpetuate în contextul dinamicilor inegalității de putere. Violența de gen în context școlar violează drepturile fundamentale ale copiilor și reprezintă o formă de violență de gen. Copiii au dreptul să fie protejați de orice formă de violență, inclusiv pe parcursul vieții lor școlare. Expunerea la violența de gen în context școlar poate afecta starea de bine a copiilor, sănătatea lor fizică și emoțională, precum și dezvoltarea lor cognitivă și emoțională. Studiile realizate indică faptul că violența de gen în context școlar poate avea consecințe profunde pe termen lung pentru tinerii care au fost implicați în astfel de situații, inclusiv pentru că ar putea repeta, la vârstă adultă, aceste comportamente pe care le-au "învățat" și pe care le-ar putea percepe drept acceptabile. (UNESCO, UN Women, Global Guidance on Addressing School-Related Gender-Based Violence, 2016, p. 13).

Cyberbullying

Acțiuni de bullying care sunt realizate cu folosirea tehnologiilor informaționale moderne (ex: rețele de socializare, email, telefon mobil etc.), folosind materiale video, fotografii, desene, conversații cu scopul de a umili victima/victimele. Diferența de putere în acest context este potențată și de faptul că astfel agresorul are capacitatea tehnică de a produce un conținut care are potențialul de a ajunge la milioane de utilizatori în același timp. Cyberbullying-ul nu depinde neapărat de trăsături personale, ci implică o insensibilitate față de devalorizarea socială, putând deveni un multiplicator pentru acțiuni de defăimare; în plus, utilizarea mijloacelor tehnologice poate face foarte dificilă identificarea autorului. (proiect finanțat de UE, "From Peer to Peer", Baseline Study on State of Art on Bullying in Europe, 2018, p. 5)

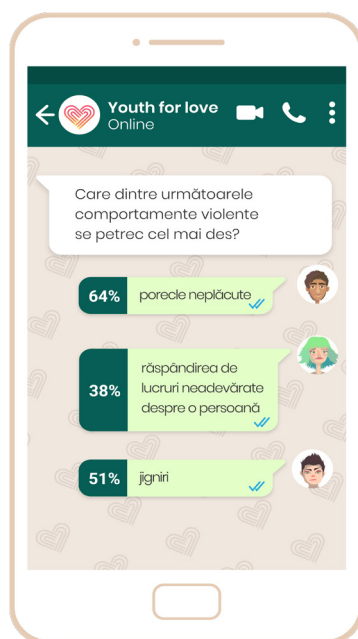

Bullying

Comportamente agresive și/sau violente, care au loc în mod repetat și pe o perioadă lungă de timp, fiind îndreptate împotriva uneia sau mai multor persoane care sunt alese drept ținte ale acestor comportamente (de exemplu pe criteriul rasei acestora, a contextului cultural, religiei, clasei sau statutului socio-economic, limbii, opiniei politice, aspectului fizic sau abilităților, dimensiunii corpului, abilităților intelectuale, genului, vârstei, orientării sexuale etc.), împotriva voinței acestora și cu scopul de a le răni, intimida, umili, exclude, izola, discrimina, oprima. Comportamentele de bullying dețin o funcție socială care poate rezulta din și/sau poate stabili o diferență de putere în cadrul unui grup social, al unei clase dintr-o școală și/sau al unei comunități. Are scopul de a stabili o ierarhie a relațiilor de putere dintr-o societate, dintr-un grup, o clasă dintr-o școală și/sau dintr-o comunitate, astfel poziționând o persoană sau un grup de persoane într-o poziție de putere superioară celorlalți. Dezechilibrul puterii de regulă îi afectează tocmai pe cei care se află într-o situație de fragilitate mai mare, astfel încât capacitatea lor de a răspunde la aceste comportamente este mai redusă. (proiect finanțat de UE, "From Peer to Peer", Baseline Study on State of Art on Bullying in Europe, 2018, p. 4)

Violență structurală

Conform EIGE – Institutul European pentru Egalitate de Gen, "este de asemenea important să recunoaștem că violența de gen poate fi normalizată și reprodusă și în contextul inegalităților structurale existente, a normelor sociale, a atitudinilor și stereotipurilor legate de gen în general și de violența împotriva femeilor în special. Prin urmare, este important să recunoaștem existența violenței structurale sau instituționale, care poate fi definită ca subordonarea femeilor în viața economică, socială și politică, în contextul încercării de a explica prevalența violenței împotriva femeilor în societățile noastre." (<https://eige.europa.eu/gender-based-violence/forms-of-violence>)

MODULUL 5

Fișa de lucru 2

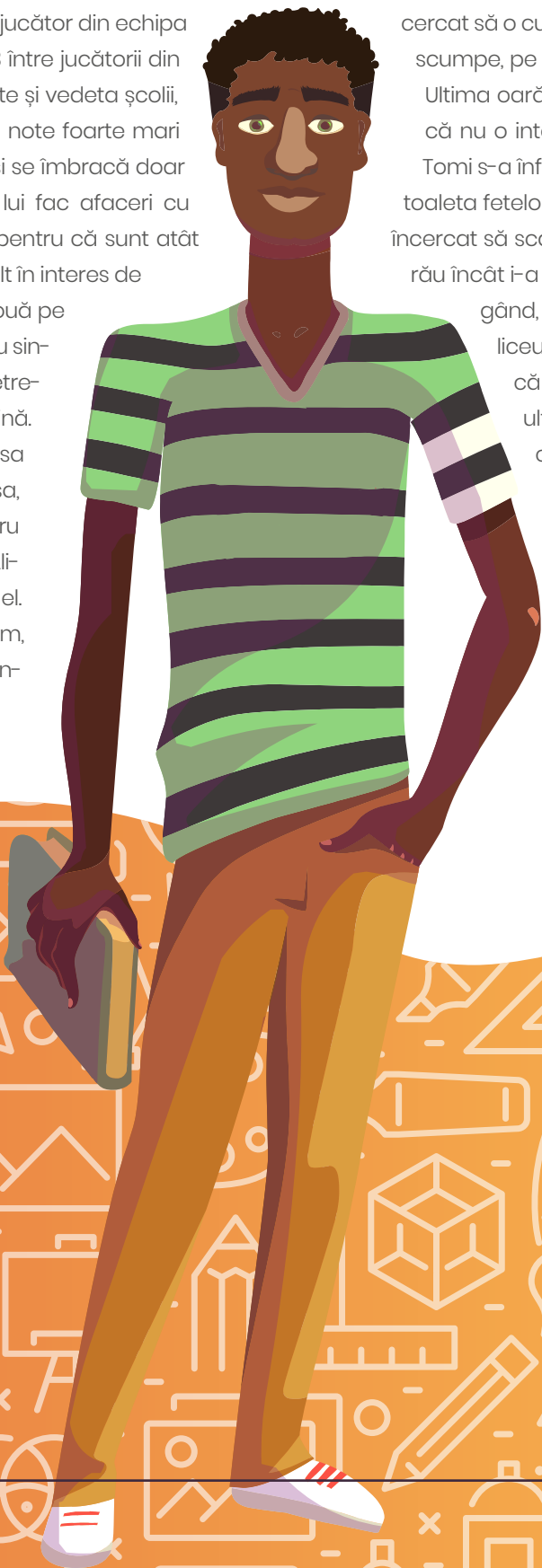
Studii de caz

(vă rugăm să schimbați numele și situațiile acolo unde considerați necesar)

Tomi

Tomi are 16 ani și este cel mai bun jucător din echipa de baschet a liceului lui (și în top 3 între jucătorii din țară). Mai mult decât atât, Tomi este și vedeta școlii, pentru că este foarte inteligent, ia note foarte mari fără cel mai mic efort. Arată bine și se îmbracă doar de la magazine scumpe. Părinții lui fac afaceri cu imobiliare și au foarte mulți bani; pentru că sunt atât de ocupați și călătoresc foarte mult în interes de serviciu, Tomi îi vede doar o oră, două pe săptămână. Pentru că e mai mereu singur acasă, Tomi dă cele mai tari petreceri, la care toată lumea vrea să vină. Uneori epatează, scoate toată clasa la pizza și le face cinste tuturor „așa, fără un motiv special, doar pentru că e marți”. Tomi e îndrăgostit de Alina, dar ea nu pare interesată de el. De fiecare dată când o invită la film, în oraș sau la mall, ea îl refuză. A în-

cercat să o cucerească și cumpărându-i bijuterii scumpe, pe care ea nu a vrut să le primească. Ultima oară i-a spus să o lase în pace, pentru că nu o interesează și, în plus, are prieten, iar Tomi s-a înfuriat foarte tare, a intrat după ea în toaleta fetelor și a sărutat-o cu forța. Când ea a încercat să scape, el a strâns-o de mână așa de rău încât i-a făcut vânătăi. Alina a plecat plângând, apoi Tomi a început să spună în tot liceul că nu îl mai interesează, pentru că a aflat cu câți băieți s-a culcat în ultimul an, și chiar și cu un suplinitor care a lucrat un timp la ei în liceu. A făcut un profil fals pe social media cu numele ei, iar de pe acest profil a trimis mesaje obscene și propuneri băieților din clasă, ca venind din partea Alinei.

Angela

Angela are 15 ani și urăște să meargă la școală. Acolo se simte bătaia de joc a tuturor și nu a putut să își facă nici măcar un prieten de când a început anul. Crede că asta se întâmplă pentru că este foarte diferită de ceilalți, de fapt nu îi place să își vopsească părul, nici să își facă unghiile, nu suportă culoarea roz și se simte bine doar când poartă pantaloni și un tricou simplu, negru. Toată lumea spune că este băiețoasă, chiar și profesorii; are un corp puternic și singura activitate care o relaxează e să meargă la competiții de lupte libere. Directorul insistă că la balul bobocilor va trebui să poarte rochie, dar Angela nu suportă nici să se gândească să se îmbrace așa și simte că faptul că directorul îi atrage astfel atenția o umilește de fapt, în fața întregii clase. Mai sunt și alte experiențe dificile pe care le trăiește Angela la școală. Când este ridicată în picioare să citească un text literale de pe pagină

i se amestecă în fața ochilor și, oricât de mult ar încerca, nu reușește să înțeleagă sensul propoziției. Când dă o lucrare, pierde foarte mult timp să înțeleagă ce anume i se cere să facă, citind și recitind enunțurile de foarte multe ori. Nu poate să rețină versurile poeziilor pe care ar trebui să le învețe pentru școală. Când scrie face foarte multe greșeli, mai ales inversează literele și silabele. Un coleg, Darius, i-a strigat într-una dintre orele de matematică „Angela, o întâlnire de neuitat, proastă ca o găină, urâtă ca un bărbat!” Acasă, Angela se refugiază în camera ei, unde plânge ore în șir. Copiii de la școală, profesorii și chiar și părinții cred că Angela este înceată sau că nu este deșteaptă, însă nimeni nu și-a dat seama că Angela are dislexie, o tulburare de citire care are la bază factori neurologici sau ereditari și care nu este influențată de nivelul de inteligență. Angela decide să meargă la școală cât mai rar.

Lucian

Lucian are 17 ani și este fratele cel mare într-o familie cu patru copii. Locuiește cu tatăl și cu mama sa într-o localitate mică. Merge la liceu și, după ce termină cursurile, își ia frații mai mici de la școală și de la grădiniță, apoi îi duce acasă, unde le pregătește prânzul, face cu ei lecțiile pentru a doua zi și are grijă de ei până când sosesc acasă părinții. Pentru că familia are resurse foarte limitate, Lucian lucrează trei seri pe săptămână la cafeneaua unchiului său, unde face diverse comisioane sau livrează mâncare pe bicicletă. Adesea este foarte obosit la ore și nu apucă aproape niciodată să își facă temele. Cu mama are o relație bună, însă cu tata legăturile au fost mereu tensionate, pentru că tatăl poate să se enerveze foarte repede, iar atunci îi jignește sau îi lovește pe copii și pe mama lor. Când tatăl își pierde locul de muncă, devine la început deprimat, apoi

însă din ce în ce mai violent, în special cu soția sa, dar și cu frații mai mici ai lui Lucian. După o perioadă de câteva luni în care situația nu se îmbunătățește, iar tatăl o trânteste de perete pe sora mai mică a lui Lucian și îi rupe mâna, acesta decide, împreună cu mama, că ar trebui să plece. Însă orașul e mic și ei nu au resurse și nu știu unde ar putea merge; în plus, se tem de cum ar fi judecați de comunitate. Merge la poliție pentru a face o plângere și a cere un ordin de protecție, dar polițistul cu care stau de vorbă îi sfătuiește să nu procedeze așa, sugerându-le că ar trebui să aibă mai multă înțelegere pentru tatăl șomer și să nu îi creeze stres în plus contrazicându-l sau purtându-se fără respect cu el. Foarte supărat din cauza acestei situații, Lucian merge să ceară sfaturi consilierului școlar.

Amalia

Amalia are 14 ani; ambii ei părinți ei locuiesc în Italia, unde lucrează pentru a le întreține pe Amalia, pe sora ei mai mare și pe bunica lor, în vârstă și foarte bolnavă. Amalia își vede părinții o singură dată pe an, în timpul vacanței de vară, când ei își pot lua concediu și pot veni o săptămână în țară. Angela și sora ei nu i-au vizitat niciodată în Italia, pentru că bunica lor nu poate să fie lăsată singură. În timpul vacanței de iarnă, Amalia merge la petrecerea de aniversare a unei colege de clasă, Diana, unde îl cunoaște pe vărul mai mare al acesteia, Viorel, care are 29 de ani. Pentru că e târziu și întuneric, la sfârșitul petrecerii Viorel se oferă să o ducă el acasă cu mașina pe Amalia. Ajung la ea acasă, dar mai stau de vorbă încă două ore în mașină, în fața casei ei. Amalia simte că, după foarte mult timp, cineva chiar înțelege ce simte și prin ce trece ea, cineva matur și atrăgător, care o place și căruia pare să îi pese de ea. După acest moment Viorel o sună în fiecare zi; spune că e foarte îngrijorat pentru ea și că e furios pe faptul că părinții ei o abuzează și se folosesc de ea în felul acesta, forțând-o să îngrijească o femeie bătrână în loc să îi dea voie să își trăiască viața, să se bucure de anii adolescenței, să iasă cu

prietenii. Despre sora ei spune că e o egoistă, pentru că face mult mai puțină treabă în casă și petrece mai mult timp învățând. Îi spune continuu că părinții lor o iubesc cu siguranță mai mult pe sora ei, pentru că îi plătesc meditațiile ca să se pregătească pentru facultate, dar nu plătesc meditații și pentru Amalia. Amalia se înfurie și crede că Viorel are dreptate. Încet el devine cea mai importantă persoană din viața ei și are încredere în el mai mult decât în oricine altcineva. El îi spune că o iubește și că asta îl face să se simtă vulnerabil și fragil: că îl întristează să o vadă vorbind cu alți băieți când merge să o ia de la școală. Îi spune că e gelos pentru că o adoră și de-asta vrea să se asigure că ea este fata potrivită pentru el, fata care nu l-ar înșela niciodată. Ca să îl convingă că așa este, îi cere să îi dea parolele de la toate conturile ei de social media și să îl lase să îi controleze telefonul. Se înfurie foarte tare când vede că a vorbit la telefon cu părinții ei: ei spun că te iubesc, dar te-au lăsat în urmă, îi repetă tot timpul. După 3 luni de relație, Viorel îi cere Amaliei să renunțe la școală și să se mute cu el, în orașul lui natal, în cealaltă parte a țării. Amalia nu știe ce să facă, dar Viorel insistă că dacă ea nu spune da, atunci e clar că nu îl iubește și că va trebui să rupă relația cu ea. Văzând că încă ezită, Viorel o amenință că dacă nu se hotărăște mai repede, el o să intre cu mașina într-un pom ca să termine cu toată suferința.

După ce citești fiecare studiu de caz în parte, rugați fiecare grup să se gândească la povestea primită și să răspundă împreună la următoarele întrebări:

- Care sunt formele de violență de gen pe care le puteți recunoaște în studiul vostru de caz?
- Care este cauza violenței în povestea voastră?
- Care sunt consecințele violenței în povestea voastră?
- Ați întâlnit sau ați auzit despre o astfel de poveste înainte?
- Cum s-ar putea implica școala într-o astfel de situație? Ar fi necesară intervenția școlii? Ar putea fi obligatorie?
- Există vreun motiv pentru care școala ar trebui să nu intervină într-o astfel de situație?
- Care ar putea fi consecințele faptului că școala nu intervine într-o astfel de situație? Ce ar fi încurajat astfel? Ce ar fi descurajat?

M 6: Cauze și consecințe ale violenței de gen

Cuprinsul modulului, pe scurt

- Înțelegem cauzele profunde ale violenței de gen;
- Înțelegem consecințele violenței de gen;
- Înțelegem principalele mituri și idei preconcepute legate de fenomenul violenței de gen și impactul pe care acestea le-ar putea avea asupra capacității de a gestiona adecvat aceste cazuri.

Modulul 6 Fișa de lucru 1
Prezentarea temei pentru
acasă

Prezentare PowerPoint cu
titluri și articole din ziare
privind violența de gen
(facilitorii vor trebui să pregătească aceste materiale în funcție de realitatea existentă în țările lor – acestea vor fi comparate cu informațiile culese de participanți)

Abilități dezvoltate

Lucru în echipă,
comunicare, leadership,
gândire critică,
rezolvare de probleme
prin cooperare,
colectare și analiză de
date, empatie, analiză,
reflecție de grup.

Materiale
necesare

Sugestii pentru pregătire

Vă rugăm să consultați secțiunea "Înainte de a începe călătoria. Recomandări practice", pagina 16-17.

Bun venit și introducere

Specific acestui modul: încercați să faceți cât mai multe conexiuni între ceea ce au identificat participanții în lucrul la tema pentru acasă și prezentarea PowerPoint pe care o veți pregăti voi, ca facilitatori.

Obstacole în comunicare

Participanților li se cere să se așeze în linie dreaptă, privind persoana din fața lor și stând cu spatele la persoana din spatele lor. Ultima persoană din această linie dreaptă primește un mesaj scris cu o acțiune pe care va trebui să o mimeze (de exemplu: mergeam pe motocicletă, dar am căzut). Această persoană va bate pe umăr persoana din fața ei și în momentul în care aceasta se întoarce, va mima pentru ea, fără cuvinte, mesajul de pe hârtie, cât de bine se pricepe. Apoi persoana care a transmis mesajul se întoarce cu spatele, iar a doua persoană, care a primit mesajul, va bate pe umăr persoana care se află în fața sa și va mima pentru aceasta ceea ce a văzut mimat de participantul anterior și tot așa. La final, fiecare dintre participanți va vedea cum s-a schimbat scena inițială.

Iată câteva materiale video cu exemple de aplicare a acestei activități:

<https://www.youtube.com/watch?v=DOE6l4d2pm8>

<https://www.youtube.com/watch?v=D-YHC8b6Hjk>

Acesta este un mod facil și amuzant prin intermediul căruia arătăm în ce moduri poate fi distorsionată comunicarea atunci când aplicăm propriile noastre filtre în proces. Totuși, va trebui să conectăm acest exercițiu cu tematica violenței de gen și putem face acest lucru discutând multitudinea de moduri în care media poate influența opiniile publicului despre violența de gen, prezentând situațiile de violență de gen care apar în anumite moduri.

Cauzele profunde ale violenței de gen

Facilitorii vor cere participanților să arate grupului mare modul în care au rezolvat tema dată în modulul anterior și să discute, în grupul mare, despre modalitățile în care media și societatea în general percep situațiile de violență. Pentru a ghida aceste discuții, puteți proiecta prezentarea PowerPoint pe care ați pregătit-o pentru participanți și care va conține titluri și articole de ziare. Dacă participanții au dificultăți în a comenta asupra acestora, puteți utiliza următoarele întrebări ajutătoare:

- cum este portretizată în general persoana supraviețuitoare?
- cum este portretizată în general persoana care agresează?
- care sunt comentariile persoanelor care cunosc persoana supraviețuitoare/persoana care agresează și care sunt intervievate?

- credeți că acest mod de a prezenta situațiile de violență le condamnă de fapt?
- cum este violența abordată în societatea noastră în afara mass-media?
- ce impact ar putea avea acest mod de prezentare practicat de mass-media asupra deciziei de a depune o plângere în cazuri de violență de gen? Dar asupra sprijinului primit?

Pe parcursul întregii discuții, facilitatorii vor încerca să accentueze acele cauze profunde ale violenței de gen care există la nivel social. Împreună cu participanții, vor căuta un răspuns pentru o întrebare esențială: care sunt motivațiile profunde în cazurile de violență de gen?

Consecințele violenței de gen

Facilitatorii vor căuta unul sau mai multe studii de caz care să indice modul în care media comunică cazurile de violență de gen în școli/care afectează adolescenții. Ar putea fi un material care a apărut în ziare tipărite sau în mediul online sau ar putea fi un material video. Pe parcursul modulului, vă rugăm să proiectați materialul sau să îl oferiți participanților imprimat. Acordați-le timpul necesar pentru a citi sau urmări materialul, apoi discutați despre el în grup, mergând în profunzime cu discuțiile deja începute în activitatea anterioară. Invitați câțiva voluntari să împărtășească ce cred ei că se petrece în situația respectivă și verificați cu grupul în ce măsură consideră că modul de comunicare abordat este realist pentru cum percep ei lucrurile în contextul lor; verificați cu ei dacă există elemente absente din comunicare, interpretări, influențe ale unor percepții culturale și sociale asupra fenomenului de violență de gen, dacă articolul sau materialul prezentat respectă sau nu etica jurnalistică.

Facilitatorii vor ghida discuția către consecințele violenței de gen în cazul propus, analizat din trei perspective: a) la nivel individual; b) la nivel familial; c) la nivel comunitar.

Facilitatorii vor folosi următoarele întrebări ajutătoare pentru a stimula dezbateră:

- Ce ar putea simți persoana care supraviețuiește situației de violență în aceste situații prezentate?
- Care sunt consecințele pentru el/ea pe termen scurt și lung (din perspectivă emoțională, dar și din perspectivă socială)?
- Credeți că vor exista consecințe la nivelul participării ei/lui în viața publică?
- Credeți că vor exista consecințe la nivelul relației lui/ei cu familia?
- Pentru persoana care supraviețuiește unei astfel de situații, cum s-ar putea schimba relațiile de prietenie?
- Credeți că ar putea exista consecințe asupra modului în care persoana supraviețuitoare se va raporta la

comunitatea din care face parte?

- Care ar putea fi costurile violenței de gen din perspectiva serviciilor de sănătate, serviciilor sociale etc.?
- Ce tip de relație credeți că ar putea avea în continuare persoana supraviețuitoare cu comunitatea din care face parte?
- Care este impactul violenței de gen asupra participării persoanei supraviețuitoare la nivel comunitar?

Facilitatorii vor identifica în continuare diverse alte întrebări care să fie adresate participanților în legătură cu studiul de caz discutat.

Pe parcursul discuțiilor, este important să subliniați faptul că violența de gen are consecințe în mai multe zone: afectează viața privată, dar afectează și viața publică și are un impact negativ asupra socializării în general. Afectează persoana, dar și familia și comunitatea din care aceasta face parte.

După discuție (maxim 30 de minute) participanții vor fi împărțiți în grupuri mici și vor avea la dispoziție 15 minute pentru a produce memes/gifs/imagini pentru rețelele de socializare care să conțină mesajul pe care ei ar dori să îl transmită lumii despre cauzele și consecințele inacceptabile ale violenței de gen.

Cu siguranță participanții cunosc deja câteva instrumente online gratuite disponibile, dar facilitatorii le-ar putea recomanda să folosească și:

- <https://makeameme.org/>
- <https://giphy.com/>
- <https://www.canva.com/>
- <https://imgflip.com/memegenerator>

Instrumentele accesibile online sunt disponibile atât de pe telefon, cât și de pe calculator/laptop. Dacă nu este posibil să folosiți instrumente online, atunci puteți lua în calcul alte tipuri de strategii, de exemplu să desenați sau să realizați un colaj (în acest caz, vă rugăm să aduceți toate materialele necesare pentru asta).

Încheierea modulului

Sugestii pentru facilitatori

Vă rugăm să vă asigurați că faceți o cercetare media serioasă și că selectați studii de caz relevante. Ideal, veți selecta acele studii de caz care au legătură cu adolescenți și care sunt relevante pentru ei, dar puteți selecta și studii de caz care prezintă persoane de toate vârstele. Puteți folosi și opțiunea de a prezenta alte tipuri de date, în contrast cu principalele mituri despre violența de gen, precum că aceasta afectează doar femeile fără resurse, care nu sunt educate, care aparțin unor minorități etc.

Vă rugăm să luați în considerare timpul necesar pentru a prezenta rezultatele lucrului în grupuri, fie la finalul acestui modul, fie la începutul următorului modul.

Vă rugăm să vă asigurați că reveniți permanent la rezultatul temei lor pentru acest modul și că subliniați lucrurile pe care nu le-au văzut atunci când au pregătit tema, dar care au reieșit din discuțiile de grup. De asemenea, întoarceți-vă la prezentările lor și întrebați-i dacă acum pot vedea mai mult decât au văzut inițial, când au pregătit materialul.

Temă pentru acasă

La finalul modului, facilitatorii vor indica faptul că violența poate să existe nu doar în spațiul fizic, ci și în cel virtual. Tema va fi construită de la invitația de a explora spațiile virtuale pe care le utilizează participanții, din perspectiva unor posibile comportamente de risc. Participanții vor crea propria lor listă individuală, bazată pe Modulul 6 Fișa de lucru 1 – Temă pentru acasă. La finalul fiecărei zile, timp de o săptămână, vor trebui să verifice dacă au avut vreun comportament de risc în mediul online, iar la finalul săptămânii

vor avea o hartă a frecvenței cu care s-au implicat în comportamente de risc și zonele principale în care acestea au avut loc. Fiecare dintre ei va redacta propriul plan de limitare a acestor comportamente, iar discuțiile vor continua la începutul următorului modul. Vă rugăm să creați lista riscurilor principale orientându-vă după documentul atașat, încercați să abordați riscurile pe care le cunoașteți și care sunt relevante pentru cotextul local.

Abordări metodologice

Lucru în echipă, brainstorming, identificarea și rezolvarea de probleme, analiză de caz.

Materiale suplimentare

Prevenirea violenței de gen în context școlar

<https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/324930/9789241515542-eng.pdf?ua=1>

Genul contează

http://www.eycb.coe.int/gendermatters/pdf/GenderMatters_EN_2013.pdf

MODULUL 6 Temă pentru acasă

Fișa de lucru 1

Facebook

Pentru ce l-am utilizat astăzi? (vă rugăm introduceți informații pe parcursul unei săptămâni întregi)	Am avut vreun potențial comportament de risc?	Cum ar fi putut acest comportament de risc să îmi facă rău?	Cum pot limita aceste riscuri?

Instagram

Pentru ce l-am utilizat astăzi? (vă rugăm introduceți informații pe parcursul unei săptămâni întregi)	Am avut vreun potențial comportament de risc?	Cum ar fi putut acest comportament de risc să îmi facă rău?	Cum pot limita aceste riscuri?

TikTok

Pentru ce l-am utilizat astăzi? (vă rugăm introduceți informații pe parcursul unei săptămâni întregi)	Am avut vreun potențial comportament de risc?	Cum ar fi putut acest comportament de risc să îmi facă rău?	Cum pot limita aceste riscuri?

Youtube

Pentru ce l-am utilizat astăzi? (vă rugăm introduceți informații pe parcursul unei săptămâni întregi)	Am avut vreun potențial comportament de risc?	Cum ar fi putut acest comportament de risc să îmi facă rău?	Cum pot limita aceste riscuri?

M 7: Bullying și violență în mediul online

Cuprinsul modului, pe scurt

- Recunoaștem ce este valoros și ce ar putea fi riscant în utilizarea Internetului;
- Cunoaștem comportamentele sigure și comportamentele de risc pe Internet;
- Înțelegem principalele lucruri pe care le putem face pentru o mai bună protecție în mediul online;
- Înțelegem ce este cyberbullying-ul (bullying-ul în mediul online), cauzele și consecințele acestuia și cum ar putea fi prevenit.

Abilități dezvoltate

Lucru în echipă, comunicare, leadership, gândire critică, rezolvarea de probleme prin cooperare, colectarea și analiza datelor, empatie, analiză, reflecție de grup.

Modulul 7 Fișa de lucru 1 Ușor sau greu?

Prezentare PowerPoint cu informațiile identificate în urma activității „Știu cine ești!”

Materiale necesare

Sugestii pentru pregătire

Vă rugăm să consultați secțiunea "Înainte de a începe călătoria. Recomandări practice", pagina 16-17.

Bun venit și introducere

Specific pentru acest modul: facilitatorii vor reveni constant la tema pentru acest modul.

Introduceri sub presiune!

Toți participanții sunt organizați și așezați în două linii lungi (linia A și linia B). Li se cere să stea față în față și fiecare dintre perechi are la dispoziție 30 de secunde să împărtășească ceva partenerului, ceva ce persoana din față sa nu știe încă. Grupul A rămâne pe loc, în timp ce grupul B se mișcă. După ce trec cele 30 de secunde, fiecare persoană din grupul B se mută în fața persoanei următoare din grupul A. După ce exercițiul s-a terminat, participanții sunt întrebați cum au gestionat această activitate și dacă simt că au putut aduna multă informație despre persoanele cu care au interacționat. Li se cere să descrie pe larg tipul de informație la

care au avut astfel acces: e informație de profunzime, e superficială? Au avut posibilitatea să verifice că e real ce li se spune, să pună întrebări de clarificare sau de aprofundare? Apoi, acest tip de informație obținută este comparată cu informația la care putem avea acces prin intermediul rețelelor de socializare și cu modul în care folosim rețelele de socializare pentru a ne prezenta lumii. Există un tip de lentilă groasă sau de filtru pe care ni-l oferă activitatea noastră pe social media și prin intermediul cărora analizăm informațiile pe care le primim despre ceilalți?

Beneficiile și riscurile utilizării Internetului

Facilitatorii vor iniția discuția întrebând participanții următoarele:

- Cine folosește Internetul măcar o dată pe săptămână?
- Cine folosește Internetul zilnic?
- Pentru ce folosiți în general Internetul?
- Are Internetul un loc important în viața voastră? Dacă da, în ce mod?
- Care sunt metodele pe care le folosiți pentru a vă asigura că sunteți în siguranță atunci când folosiți Internetul și rețelele de socializare? Pe o scală de la 1 la 5, în ce măsură vă considerați în siguranță pe Internet, în condițiile în care 1 înseamnă că nu vă considerați deloc în siguranță, iar 5 înseamnă că sunteți perfect în siguranță?
- Aveți exemple de moduri în care Internetul poate fi folosit în moduri nesigure, în funcție de lucrurile pe care le-ați descoperit atunci când ați lucrat la tema pentru acasă? Care sunt acestea?

În funcție de discuții și de răspunsurile la întrebările adresate,

facilitatorii abordează aspecte care țin de riscurile asociate utilizării Internetului. Când această discuție se încheie, facilitatorii proiectează următorul material video, pentru a ilustra consecințele postării de conținut în mediul online:

<https://youtu.be/HM5LM-zMAE>

După ce materialul video este proiectat și discutat, participanților li se va cere să parcurgă un set de întrebări pentru a înțelege care sunt acele lucruri pe care le exprimăm cu mai multă ușurință în mediul online și ce anume reprezintă aceste lucruri din perspectiva siguranței și a riscurilor. Pentru a aborda aceste aspecte, vă rugăm să vă raportați la Modulul 7 Fișa de lucru 1 – Ușor sau greu? Discuția ar trebui să se concentreze asupra faptului că realitatea virtuală poate să scoată la iveală și sentimentul că nu există de fapt consecințe pentru acțiunile noastre, pentru că în mediul virtual suntem protejați de absența contactului direct; de asemenea, e posibil să nu putem avea percepția corectă a răului pe care l-am putea face celorlalți prin comentariile noastre.

Știu cine ești!

Pentru a pregăti acest moment și această etapă a activității, facilitatorii vor alege în mod aleatoriu trei-patru nume din grup și vor căuta aceste persoane online. Vor aduna toate informațiile pe care le pot afla despre acești elevi (rezultate de pe Google, de pe paginile lor de Facebook sau de Instagram etc.) și vor încerca să arate astfel, la cât de multe infor-

mații despre o persoană poți avea de fapt acces, la o simplă căutare și cât de ușor îți poți forma o părere despre cineva, chiar dacă un profil de Facebook sau Instagram nu reprezintă de fapt identitatea acelei persoane. Cât de superficial sau de profund este acest tip de cunoaștere a cuiva la care putem avea acces printr-o căutare privată și anonimă?

Bullying-ul în mediul online – riscuri importante pe Internet

Pentru a merge în profunzime și a înțelege consecințele care pot exista, facilitatorii vor proiecta mai departe următoarele două materiale video și vor discuta cu grupul despre acestea:

- Bullying în mediul online: <https://youtu.be/vtFU6uR2vNQ>
- Sexting: <https://youtu.be/Yh6uLNdfOow>

Discuțiile ar trebui să se centreze asupra tipurilor diferite de bullying în mediul online și asupra motivațiilor din spațiile acestora. Facilitatorii trebuie să sublinieze care sunt modurile în care, mai ales pe parcursul adolescenței, fetele și băieții se pot proteja de consecințele negative pe care le pot avea atât bullying-ul în mediul online, cât și sexting-ul.

Încheierea modului

Sugestii pentru facilitatori

Vă rugăm să vă asigurați că alegeți cu grijă numele celor participanți pe care să îi căutați pe Internet; nu alegeți persoane despre care credeți că ar putea fi deja victime ale bullying-ului online sau persoane care credeți că ar putea fi afectate negativ de a fi în centrul atenției. Până acum deja ați construit un nivel bun de cunoaștere a grupului și vă puteți ghida în funcție de ceea ce cunoașteți și de intuiție pentru a lua decizia bună. Dacă nu vă simțiți confortabili să alegeți voi numele, puteți cere unora dintre participanți să se ofere voluntari pentru un exercițiu, fără să le dezvăluiți conținutul acestuia sau, în fața grupului mare, puteți alege câteva nume dintr-o cutie în care sunt introduse numele

tuturor. Explicați participanților în mod cât mai clar scopul exercițiului și subliniați faptul că absolut oricine ar putea deveni ținta comentariilor negative; împreună cu grupul încercați să înțelegeți dinamica acestei situații și ce pot face ei pentru a se proteja dacă o astfel de situație apare în mediul lor virtual.

Vă rugăm să reveniți permanent la rezultatele temei lor pentru acest modul și să subliniați acele lucruri pe care nu le-au luat în calcul atunci când au pregătit tema. De asemenea, reveniți la aceste rezultate și la finalul modulului și întrebați-i dacă acum pot vedea mai mult decât au putut vedea atunci când și-au pregătit răspunsurile la tema dată.

Temă pentru acasă

Pentru modulul următor, vă rugăm să cereți participanților să fie foarte atenți la spațiul școlii, din perspectiva tuturor lucrurilor pe care le-au aflat în cadrul acestor prime 6 mo-

dule ale programului, pentru că următorul modul va fi dedicat analizei mediului școlii din perspectiva siguranței de care ar trebui să se bucure toți elevii.

Abordări metodologice

Analiză de date, analiză de caz, brainstorming, identificarea și rezolvarea de probleme.

Materiale suplimentare

Bullying-ul în mediul online și tinerii

[http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/571367/IPOL_STU\(2016\)571367_EN.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2016/571367/IPOL_STU(2016)571367_EN.pdf)

MODULUL 7 Ușor sau greu?

Fișa de lucru 1

Să cerem numărul de telefon

Față în față	Prin telefon	SMS	Chat

Să mințim

Față în față	Prin telefon	SMS	Chat

Să ne cerem scuze

Față în față	Prin telefon	SMS	Chat

Să ne exprimăm sentimentele de iubire

Față în față	Prin telefon	SMS	Chat

Să vorbim despre sexualitate

Față în față	Prin telefon	SMS	Chat

Să criticăm

Față în față	Prin telefon	SMS	Chat

Să ne exprimăm furia

Față în față	Prin telefon	SMS	Chat

Să ne spunem secretele

Față în față	Prin telefon	SMS	Chat

Să îi hărțuim pe alții

Față în față	Prin telefon	SMS	Chat

Să ne despărțim de cineva

Față în față	Prin telefon	SMS	Chat

SECTIUNEA 3

Construirea de școli și comunități fără violență de gen

Obiectivele acestei secțiunii

- Să analizeze percepțiile participanților în legătură cu spațiile sigure și nesigure și să susțină capacitatea lor de a găsi modalități potrivite de acțiune în cazurile de violență de gen;
- Să ofere participanților cunoștințele necesare în ceea ce privește sistemul de intervenție disponibil la nivel comunitar pentru cazurile de violență de gen și modalitățile în care acest sistem poate fi activat.

M 8: Relații sigure și sănătoase pe parcursul anilor adolescenței

Cuprinsul modulului, pe scurt

- Evaluăm spațiile sigure și nesigure din școală;
- Înțelegem care sunt modalitățile prin care putem transforma spațiile nesigure în spații sigure;
- Explorăm percepțiile diferite ale fetelor și băieților asupra aceluiași spațiu, precum și pe cele ale adolescenților cu multiple identități.

Indicații scrise pentru realizarea temei

(câte un exemplar imprimat pentru fiecare dintre grupurile de lucru)

Facilitatorii pot imprima o hartă a școlii în loc să le ceară participanților să o deseneze.

Abilități dezvoltate

Lucru în echipă, comunicare, leadership, gândire critică, rezolvare de probleme prin cooperare, colectare și analiză de date, empatie, analiză, reflecție de grup.

Materiale necesare

Sugestii pentru pregătire

Vă rugăm să consultați secțiunea "Înainte de a începe călătoria. Recomandări practice", pagina 16-17.

Bun venit și introducere

De asemenea, facilitatorii le reamintesc participanților despre temele lor și despre faptul că se vor folosi de acestea în etapele ulterioare ale implementării modulului.

Râul din ciocolată fierbinte

Facilitatorul le explică participanților că vor primi o sarcină de grup, care implică să se susțină unii pe ceilalți astfel încât toți membrii grupului, lucrând împreună, să ajungă în siguranță la destinația stabilită. Se presupune ca ei să traverseze un râu din ciocolată fierbinte și singurul ajutor pe care îl au în această călătorie sunt câteva fursecuri magice, pe care pot păși fără să se frigă. Facilitatorii le arată de unde începe râul și unde se presupune să se sfârșească. Fiecare membru al echipei (echipa ideală are 8-10 membri, deci puteți crea 2-3 echipe, în funcție de numărul de participanți) va primi un fursec magic pe care să poată păși (pentru a reprezenta fursecurile magice puteți folosi simple coli colorate pe care ați imprimat imagini cu fursecuri etc.)

și împreună vor trebui să găsească un mod prin care să traverseze râul respectând cea mai importantă regulă: toate fursecurile care se află pe podea trebuie să fie permanent atinse. Dacă un fursec nu este atins de nimeni, atunci acesta va fi luat de facilitatori și echipa nu îl va mai putea folosi, ceea ce va face parcursul și mai dificil pentru echipă. Material video pentru exemplificare:

<https://www.youtube.com/watch?v=gMJxZglpgUc>

Acest exercițiu de spargere a gheții poate fi procesat în jurul temei modulului; ce a trebuit să facă echipa pentru a se asigura că toți membrii ei ajung la capătul râului în siguranță? Cum au trebuit să coopereze și să se susțină în această sarcină? Ce a funcționat? Ce nu a funcționat?

Este școala noastră un mediu sigur pentru noi toți?

Participanții vor fi împărțiți în 5 grupuri. Fiecare grup va avea sarcina de a realiza o hartă a școlii (care include sălile de clasă, toaletele, holurile, sala de sport, cafeneaua, curtea, împrejurimile etc.), din perspectiva spațiilor sigure și a spațiilor nesigure. În etapa inițială, facilitatorii vor explica exercițiul pornind de la faptul că noțiunea de siguranță este una foarte subiectivă și personală și că bullying-ul sau violența pot să se petreacă, pentru unele persoane, în zone și moduri care să rămână, pentru cei neafecțați de ele, complet invizibile. De aceea este foarte important să subliniem că acest exercițiu are scopul de a explora povești individuale și nu de a ignora sau reduce la tăcere anumite experiențe, ci mai degrabă dorim să devină vizibile, astfel încât să putem găsi soluții pentru ele.

Persoanele din grup vor discuta despre experiențele lor proprii legate de siguranță în aceste contexte, explorând:

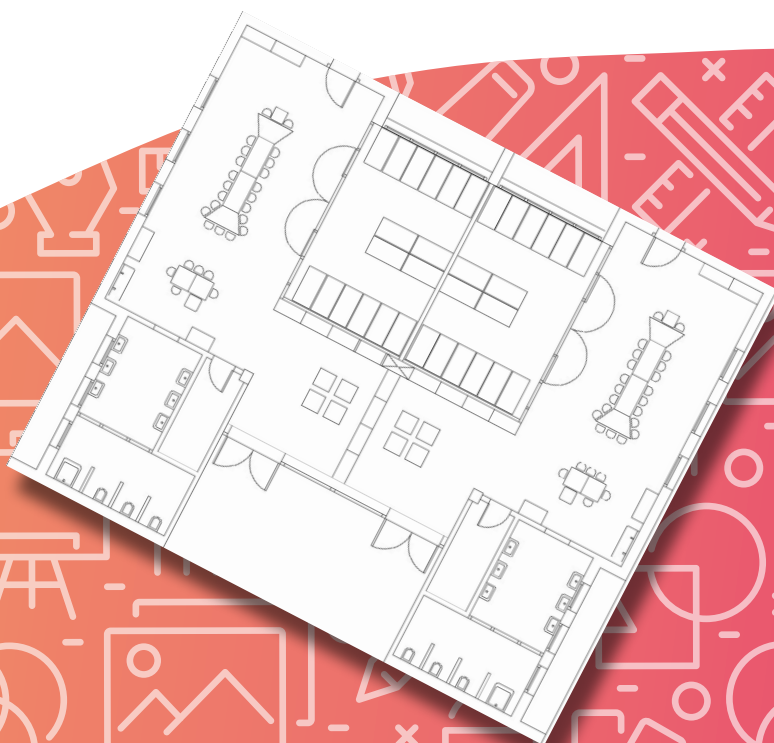
- Ce s-a întâmplat
- Ce i-a făcut să se simtă în siguranță
- Ce i-a făcut să se simtă în nesiguranță

- Ce s-ar putea face pentru ca un spațiu nesigur să redevină sigur

După maxim 20 de minute fiecare grup va împărtăși rezultatele lucrului în echipă arătând harta lor cu spații sigure versus nesigure. După prezentare, participanții, ghidați de către facilitatori, vor începe să vorbească despre asemănările dintre hărțile lor (zone roșii și zone verzi), dar și despre diferențele dintre hărțile lor și despre posibilele soluții identificate de fiecare grup în parte.

Discuțiile vor fi construite în jurul unor aspecte precum:

- Este posibil ca, de vreme ce unele spații sunt sigure pentru noi, să nu mai putem vedea că ele sunt de fapt nesigure pentru alții? Ce ne limitează posibilitatea de a vedea acest lucru?

Să facem școala noastră sigură pentru toți!

Participanții sunt rugați să se reunească în cele 5 grupuri create la începutul modulului. Fiecare grup trebuie să identifice cel puțin trei soluții specifice care ar putea rezolva măcar una dintre problemele identificate. Facilitatorii vor avea deja imprimată o fișă de lucru cu următoarele întrebări ajutatoare pentru fiecare grup în parte:

- Ce categorie este în mod special afectată de această problemă?
- Care ar putea fi consecințele acestei probleme?
- Cine ar putea atrage atenția în legătură cu această problemă?
- Cine ar putea rezolva această problemă?
- Ce resurse ar putea fi necesare pentru a rezolva această problemă?

- Numiți cel puțin 5 pași care ar putea fi făcuți în procesul rezolvării acestei probleme.
- Cine ar beneficia cel mai mult din rezolvarea acestei probleme? Cum ar fi îmbunătățită viața acestor persoane?

Cereți participanților să creeze un afiș pe care să noteze problema lor și soluțiile identificate și colectați aceste afișe de la fiecare grup, la finalul atelierului. Hărțile elaborate de către participanți, precum și problemele și soluțiile identificate vor fi discutate și cu reprezentanții școlii, care vor fi informați despre percepțiile elevilor în momentul în care lucrează la crearea de proceduri specifice pentru gestionarea situațiilor de violență de gen în mediul școlar.

Încheierea modulului

Sugestii pentru facilitatori

Vă rugăm să pregătiți în avans suportul fizic care va fi utilizat pentru realizarea hărților, precum și toate fișele de lucru. De asemenea, vă rugăm să vă asigurați că puteți explica, cu exemple, care este semnificația spațiilor care ar putea rămâne invizibile pentru unii dintre noi. Este foarte important ca participanții să dobândească capacitatea de a vedea spațiile și din perspectiva și prin ochii persoanelor cu identități diverse, unele dintre acestea fiind, în acest context, mai expuse la prejudecăți, stereotipuri, etichetare, discriminare și ură. În mod ideal le puteți arăta, la începutul exercițiului, câteva exemple de hărți

lucrate în alte școli (inclusiv în școli din alte țări), pentru ca ei să dobândească astfel și un suport vizual.

Este, de asemenea, foarte important să vă asigurați că această discuție despre spațiile sigure și nesigure nu se transformă într-o discuție despre control, despre a pune camere video și despre a pedepsi pe cei care comit acte de violență. Atunci când spunem sigur înțelegem de fapt inclusiv, un spațiu în care fiecare persoană este liberă să se exprime pe sine fără a se teme de atacuri derivate din etichete și prejudecăți. Diversitatea ar trebui percepută nu ca problemă care ar trebui gestionată, ci ca valoare.

Temă pentru acasă

După ce participanții lucrează la acest audit școlar privind siguranța, facilitatorii vor ruga participanții ca, în pasul următor, să analizeze resursele care există în comunitățile lor. Următoarea temă a discuției va fi prezentată de către facilitatori astfel: astăzi am vorbit despre cât de sigură sau nesigură este școala voastră, însă trebuie să ținem cont întotdeauna că o școală este parte a unei comunități mai largi și că întreaga societate are de fapt un rol în gestionarea violenței de gen. Există instituții publice și organizații guvernamentale care lucrează în domeniul violenței de gen și în comunitatea voastră; le cunoașteți?

Pentru realizarea acestei teme, facilitatorii vor împărți participanții în grupuri de câte 5 persoane. Vor cere acestora să realizeze o cercetare legată de ce anume s-a realizat deja în comunitatea lor pentru combaterea fenomenului violenței de gen; participanții sunt încurajați să caute afișe, pliante, materiale video etc. Dacă există posibilitatea, pot intervieva și profesioniști relevanți pentru domeniu, care derulează activități de prevenire și combatere a violenței de gen. Cercetarea ar trebui să aibă drept rezultat o formă de prezentare creativă care să fie arătată grupului mare la începutul modulului 9. Fiecare prezentare nu ar trebui să dureze mai mult de 5 minute.

Abordări metodologice

Învățare bazată pe cooperare, brainstorming, identificarea și rezolvarea de probleme.

Materiale suplimentare

Școli sigure și primitoare

<http://www.endvawnow.org/en/articles/1756-safe-and-welcoming-schools-.html>

Recomandări globale privind violența de gen în context școlar

<https://www.paho.org/hq/dmdocuments/2017/violence-against-women-2017-03ws-schoolrelated-gender-based-violence-guidance-UNESCO-UNWomen.pdf>

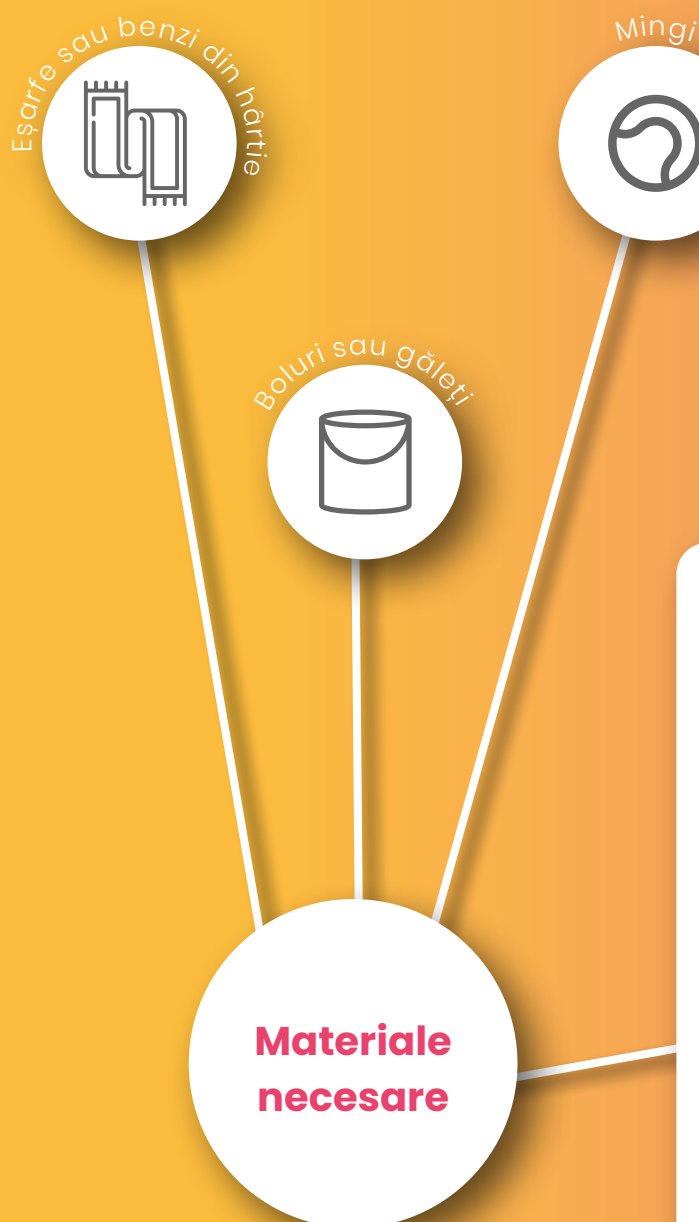
M9: Școli și comunități fără violență de gen 1

Cuprinsul modulului, pe scurt

- Creștem nivelul de informare despre servicii existente la nivel local pentru persoanele supraviețuitoare ale violenței de gen;
- Înțelegem care sunt modalitățile în care comunitatea abordează fenomenul violenței de gen și creștem nivelul de conștientizare în legătură cu ce există în domeniu, dar și cu ce lipsește/cu ce este încă necesar de făcut;
- Pregătim participanții să intervină în cazuri potențiale de violență de gen, astfel încât să știe căror instituții ar trebui să se adreseze;
- Dezvoltăm capacitatea participanților de a acționa civic pentru a rezolva o situație de violență/o încălcare a drepturilor omului.

Abilități dezvoltate

Lucru în echipă, comunicare, leadership, gândire critică, rezolvare de probleme prin cooperare, colectare și analiză de date, empatie, analiză, reflecție de grup.

Listă cu responsabilități pentru fiecare dintre instituțiile și organizațiile relevante la nivel local care sunt implicate în prevenirea și combaterea fenomenului violenței de gen (în funcție de activitatea aleasă)
Hârții cu numele instituțiilor incluse în exercițiu (în funcție de activitatea aleasă)
Listă cu serviciile și instituțiile disponibile în comunitate pentru persoanele supraviețuitoare ale violenței de gen (un exemplar imprimat pentru fiecare participant)
Conexiune la Internet și cel puțin un telefon în fiecare grup, dacă activitatea va fi realizată utilizând o hartă online (în funcție de activitatea aleasă)
Hartă mare a zonei în cazul în care activitatea va fi realizată offline (în funcție de activitatea aleasă)
Indicații scrise pentru temă (un exemplar imprimat pentru fiecare grup de lucru)

Sugestii pentru pregătire

Va rugăm să consultați secțiunea „Înainte de a începe călătoria. Recomandări practice”, pagina 16-17.

Bun venit și introducere

10 minute

Ne sincronizăm – valoarea lucrului împreună

15 minute

Prin intermediul unui exercițiu amuzant și relaxant, vom oferi participanților o oportunitate să înțeleagă cât de important este să comunicăm atunci când ne propunem un scop comun. Facilitatorii vor aduce eșarfe sau bucăți de hârtie cu care să acopere ochii participanților, precum și 9 mingi din hârtie colorate (3 roșii, 3 albastre, 3 galbene) și 3 boluri sau găleți din plastic (1 roșie, 1 albastră, 1 galbenă). Grupul mare va fi împărțit în 3 grupuri mai mici și toți membrii grupului vor fi legați la ochi, cu excepția unuia, care va putea vedea. Sarcina lor va fi să coopereze pentru a aduna mingiile colorate

și pentru a le introduce în bolul sau găleata care le aparține. Fiecare echipă va primi o anumită culoare; aceasta va fi și culoarea mingiilor și găleții acelei echipe. La finalul exercițiului, facilitatorii vor sublinia importanța lucrului împreună pentru a atinge un scop comun, precum și modul în care un scop comun crește coeziunea și buna funcționare a grupului.

Pentru detalii, vă rugăm accesați următorul material video: <https://www.youtube.com/watch?v=93yqu-1Zb10>

Spații și servicii disponibile pentru femei în comunitatea noastră

30 minute

Facilitatorii vor cere participanților să prezinte rezultatele temei date la finalul modulului 8. Fiecare grup va avea la dispoziție maxim 5 minute pentru a-și prezenta munca. Pe parcursul prezentărilor, facilitatorul sau unul sau mai mulți voluntari dintre participanți vor lua notițe despre ceea ce reiese din discuții, în special dacă prezentările nu au o com-

ponentă vizuală asociată, o prezentare PowerPoint sau un afiș. După ce fiecare grup și-a prezentat munca, facilitatorul cere participanților să spună dacă au sesizat similitudini/diferențe în ceea ce privește spațiile și serviciile identificate, dacă au existat lucruri care i-au surprins și/sau dacă consideră că ceva lipsește.

Cine face ce?

Pentru următoarea etapă a exercițiului, facilitatorii vor trebui să aleagă una dintre următoarele opțiuni, în funcție de ceea ce consideră că s-ar potrivi mai bine grupului.

Opțiunea 1

Luând în considerare experiența anterioară, facilitatorii vor sublinia importanța lucrului împreună pentru a interveni și gestiona în mod adecvat un caz de violență de gen, pentru că fiecare instituție are propriul mandat și propriile responsabilități, însă, în același timp, munca uneia este influențată de munca celorlalte și de posibilele turbulențe care pot afecta munca tuturor.

Participanții vor fi împărțiți în grupuri de 4 sau 5 persoane. Fiecare grup va primi, de la facilitator, un teanc de hârtii amestecate. Fiecare hârtie conține atribuții ale instituțiilor care au mandat în domeniul violenței de gen (de exemplu poliția, serviciile de protecția copilului, serviciile speciale de investigații, tribunalele, organizațiile neguvernamentale cu activități în domeniul prevenirii fenomenului și protecției persoanelor supraviețuitoare ale violenței de gen etc.). Aceste atribuții sunt preluate din documentele legislative relevante, traduse în limbaj accesibil pentru participanți în cazul în care nu sunt ușor de înțeles în forma inițială și imprimate pe o coală de hârtie. Numărul de hârtii va fi egal cu numărul de instituții. Apoi fiecare hârtie imprimată va fi tăiată în bucăți mai mici (de exemplu, dacă identificăm 10 atribuții pentru poliție

și le includem pe toate pe o unică hârtie, atunci acea hârtie va fi tăiată în 10 bucăți mai mici, câte una cu fiecare dintre atribuțiile poliției). Dacă avem, să zicem, 5 instituții relevante și fiecare are 10 atribuții, fiecare grup va primi 50 de bucățele de hârtie, toate atribuțiile acestor instituții fiind amestecate împreună. Sarcina lor, mai departe, va fi aceea de a le așeza în ordinea corectă – de a identifica din teancul de atribuții care sunt cele care aparțin poliției, protecției copilului, ONG-urilor etc.

În momentul în care toată lumea este gata, facilitatorul va cere fiecărui grup să își prezinte munca. După ce fiecare

grup a prezentat, participanților li se va cere să compare rezultatele muncii în echipă cu rezultatele temei făcute și să identifice posibile diferențe.

Mai departe, facilitatorul va oferi grupurilor informațiile corecte, care reflectă modul în care funcționează sistemul. Atribuțiile vor fi regrupate în dreptul instituțiilor cărora le corespund, iar facilitatorul va vorbi despre modul în care instituțiile se sprijină/lucrează împreună pentru a constitui un sistem de intervenție coerent în cazurile de violență de gen.

Opțiunea 2

Facilitatorii vor invita participanții să realizeze o hartă participativă a tuturor serviciilor și spațiilor existente la nivel local (în cartier sau oraș) pe care le-au identificat pe parcursul cercetării realizate anterior. Crearea unei astfel de hărți personale este o opțiune oferită de serviciul Google maps. Toate instrucțiunile tehnice pot fi găsite aici:

<https://www.google.com/maps/about/mymaps/>

Toate grupurile vor fi invitate să lucreze la aceeași hartă, însă din perspective diferite, astfel încât înainte de a începe realizarea sa, facilitatorii trebuie să specifice cu claritate categoriile și să semnalizeze/coloreze diferit fiecare zonă de intervenție. O astfel de împărțire ar putea fi:

- poliția
- centre anti-violență
- instituții publice
- organizații neguvernamentale cu programe de prevenire a violenței de gen
- servicii de sprijin pentru supraviețuitoare etc.

Rezultatul acestei etape va fi o hartă (offline sau online) care va conține toate resursele disponibile legate de violența de gen care există la nivel local și care sunt utile. Această hartă va fi utilizată mai departe și în Modulul 10, pentru a construi ghidul comunitar feminist, în cazul în care alegeți această opțiune.

Opțiunea 3

Această oră va fi în întregime dedicată invitaților speciali. Facilitatorii vor identifica acele persoane care ar putea fi invitate în cadrul acestui modul și le vor oferi acestora informații despre proiect, despre scopurile sale și despre obiectivele prezentului modul. Este recomandat ca invitații să aibă experiențe diverse de lucru în cadrul sistemului și să aibă capacitatea de a oferi informații în legătură cu munca lor.

Nu doar că vor prezenta instituția/organizația pentru care lucrează, ci vor ghida, de asemenea, participanții, pentru a înțelege modurile în care operează sistemul, creând pentru aceștia o viziune clară a drumului instituțional care ar trebui parcurs pentru a rezolva o situație de violență de gen (abuz asupra copiilor, violență, trafic etc.). Participanții vor avea posibilitatea de a adresa întrebări și de a cere clarificări privind munca invitaților, dacă acestea sunt necesare.

Încheierea modulului

Sugestii pentru facilitatori

Vă rugăm să vă asigurați că știți în amănunt cum funcționează sistemul. În cazul în care aveți invitați speciali, vă rugăm să le prezentați clar nevoile și așteptările pe care le aveți de la ei; aceasta nu este o conversație teoretică sau științifică, ci mai degrabă una informală, ei fiind pe parcursul acesteia persoane-resursă pentru adolescenți, oferindu-le

informații într-un mod clar și interactiv. De asemenea, asigurați-vă că oferiți participanților, la finalul acestui modul, o listă completă a resurselor comunitare la care ar putea apela sau pe care le-ar putea recomanda mai departe în cazuri de violență de gen.

Temă pentru acasă

Având în vedere activitățile făcute împreună în cadrul acestui modul, facilitatorii vor oferi următoarea temă care să fie realizată de participanți pentru ultimul modul al programului; pentru că am vorbit despre resursele disponibile la nivel local care pot fi activate în cazurile de violență de gen, ar trebui să știm și că în comunitățile noastre putem identifica și multe locuri-simbol legate de feminism, incluziune și lupta

împotriva violenței de gen. Vă rugăm, pentru următorul modul, să faceți o mică cercetare despre aceste locuri speciale care pot exista în comunitatea voastră!

Locurile-simbol pot include: străzi, piețe, clădiri, organizații locale, spații de artă stradală, spații cu graffiti, orice are o semnificație pentru voi!

Abordări metodologice

Documentare și cercetare online și offline, brainstorming, discuții de grup.

Materiale suplimentare

UNESCO și UN Women, Violența de gen în context școlar

<https://www.paho.org/hq/dmdocuments/2017/violence-against-women-2017-03ws-schoolrelated-gender-based-violence-guidance-UNESCO-UNWomen.pdf>

M 10: Școli și comunități fără violență de gen 2

Cuprinsul modului, pe scurt

- Creștem nivelul de cunoaștere a serviciilor sociale disponibile la nivel local și a spațiilor dedicate femeilor;
- Privim spațiile existente în comunitate dintr-o perspectivă feministă/incluzivă;
- Identificăm noi spații în comunitate pe care le putem lua în posesie și utiliza în viitor.

Abilități dezvoltate

Lucru în echipă, comunicare, leadership, gândire critică, rezolvare de probleme prin cooperare, colectare și analiză de date, empatie, analiză, reflecție de grup.

Modulul 10 Fișă de lucru 1

Fișă de descriere a locului feminist identificat

Material video editat, care arată parcursul proiectului

Sugestii pentru pregătire

Vă rugăm să consultați secțiunea "Înainte de a începe călătoria. Recomandări practice", pagina 16-17.

Bun venit și introducere

10 minute

Specific pentru acest modul: tema va fi folosită în etapele de final ale modulului.

Resursele existente la nivel local și cum să le utilizăm

40 minute

Având în vedere multiplele posibilități și reguli relevante pentru fiecare școală în parte, această activitate va fi realizată alegând dintr-o paletă largă de opțiuni; fiecare echipă de facilitatori va alege ceea ce se potrivește mai bine contextului în care se află.

Opțiunea 1

Un Ghid comunitar feminist local

Pe parcursul acestei activități, participanții sunt rugați să creeze un traseu feminist în comunitatea lor, care ar putea fi organizat cu implicarea altor elevi, a familiilor acestora sau a unor actori locali interesați să participe.

După o scurtă recapitulare a serviciilor și spațiilor explorate în cadrul modulului anterior, fiecare participant va trebui să împărtășească cu grupul mare rezultatele lucrului său la temă. Facilitatorii vor trebui să ia notițe pe o coală de flip-chart și să creeze spațiul necesar pentru discuții și adăugiri de idei care ar putea veni din partea grupului de participanți. Împărțiți participanții în cel puțin 4 grupuri și explicați tema: utilizând cunoștințele dobândite pe parcursul modulelor anterioare și folosindu-vă de tema lucrată, vor trebui să pregătească un ghid comunitar feminist local. Împărțiți locurile identificate între participanți și cereți-le să completeze, pentru fiecare dintre acestea, câte o descriere. Își pot folosi telefoanele sau, acolo unde este nevoie, pot folosi calculatoarele școlii pentru a accesa informațiile de care au nevoie. Elevii pot finaliza aceste descrieri acasă și le pot trimite ul

terior facilitatorilor, pentru a păstra suficient de mult timp pentru activitatea de evaluare a programului. Când alegeți această opțiune, vă rugăm să utilizați Modulul 10 Fișa de lucru 1 – Fișă de descriere a locului feminist identificat.

Această activitate este conectată cu programul de educație de la egal la egal Youth for Love, în cadrul căruia participanții ar putea dezvolta mai mult acest traseu feminist și ar putea să îl introducă între activitățile propuse. Manualul de educație de la egal la egal Youth for Love oferă elevilor recomandări practice și un set de activități creative în contextul implementării unor activități de tip campanie, de conștientizare și de advocacy.

Chiar dacă noi recomandăm implementarea tuturor componentelor programului Youth for Love, dacă nu ați stabilit activități de educație de la egal la egal ați putea oricum să planificați parcurgerea acestui traseu feminist ca eveniment final al proiectului, implicând alți elevi, familiile lor, actori locali relevanți. Dacă decideți să procedați astfel, vă rugăm să consultați Modulul 11.

Opțiunea 2

Având în vedere ceea ce facilitatorii deja cunosc despre grup, ei vor decide care dintre metodele Carte vie sau Cafeneaua lumii ar putea funcționa mai bine. Aceste metode implică invitarea unor persoane-resursă care lucrează în cadrul unor instituții sau organizații neguvernamentale cu activități în domeniul prevenirii și combaterii violenței de gen la nivel local.

Carte vie – fiecare participant este invitat să aleagă o carte vie pe care ar dori să o citească. După ce grupurile sunt formate (ideal acestea ar trebui să aibă un număr egal de participanți), cartea vie și cititorii ei vor pleca la o plimbare în curtea sau în jurul școlii (dacă este posibil), iar pe parcursul acestei plimbări vor purta conversații cu cartea vie: despre munca acesteia, despre experiențele ei în ceea ce privește gestionarea violenței de gen, despre lucrurile care ar trebui să se schimbe la nivel individual și la nivel de grup pentru ca situația să devină mai bună pentru persoanele supraviețuitoare ale violenței de gen, dar și despre modalitățile de a preveni violența de gen. Cartea vie va beneficia de pre-

gătire în etapa anterioară, astfel încât să poată interacționa cu grupul, să răspundă la întrebări în modalități adecvate pentru grup etc. Participanții vor putea adresa orice întrebări cărții vii. Fiecare grup poate să împrumute cartea vie pentru doar 15 minute; după 15 minute ei vor putea împrumuta o nouă carte vie.

Cafeneaua lumii – grupul este împărțit în grupuri mai mici, cu număr egal de participanți în fiecare grup. Ar trebui să fie un număr de grupuri egal cu numărul de invitați speciali. Fiecare grup beneficiază de participarea unui invitat special și vor avea, împreună cu această persoană, o discuție asemănătoare celei descrise anterior, cea purtată cu cartea vie. Invitații speciali se vor asigura că pot oferi participanților informații utile, susținându-i pe aceștia să înțeleagă modul în care fenomenul violenței de gen poate arăta din perspectiva unui profesionist în domeniu – cum este abordată, care sunt nevoile încă neacoperite în domeniu, cum se pot implica adolescenții în combaterea fenomenului, individual sau în grup etc. Fiecare grup rămâne la aceeași masă pentru 15 minute, apoi merg la o altă masă, unde vor putea discuta cu un nou invitat special.

Auto-evaluare: unde te afli acum?

Facilitatorii vor pregăti și oferi o foaie de hârtie și un plic fiecărui participant și le vor explica ce anume trebuie să facă cu ele: toți participanții sunt invitați să își scrie o scrisoare chiar lor. În această scrisoare ar trebui să vorbească despre ce anume s-a schimbat la ei pe parcursul proiectului și să stabilească un scop personal pe care doresc să îl îndeplinească până la finalul anului. În această scrisoare vor scrie în mod explicit acest scop și pașii pe care ar trebui să îi facă pentru a-l îndeplini.

Scopul poate fi legat de schimbări la nivel personal (de exemplu să nu mai facă glume și comentarii negative pe seama celorlalți, să capete mai multă încredere în sine și să se exprime liber, să învețe să gestioneze sentimentele

de furie etc.) sau de schimbări la nivel social la care doresc să contribuie (de exemplu să creeze un spațiu de siguranță pentru toate persoanele din școală, să devină activiști pentru egalitatea de gen etc.). Apoi participanții vor pune scrisoarea în plic, vor închide plicul, vor scrie numele lor pe plic și o vor da facilitatorilor, care vor păstra scrisorile până la conferința finală; apoi, fiecare dintre participanți va primi în acel moment scrisoarea sa înapoi și o vor putea deschide, își vor putea revedea scopul și își vor putea da seama unde se află în procesul de îndeplinire al acestuia. Facilitatorii trebuie să menționeze participanților că nimeni cu excepția persoanei care scrie scrisoarea nu va cunoaște conținutul acesteia. Nimeni altcineva nu o va citi.

Evaluare scrisă a programului de sprijin pentru adolescenți

Vă rugăm să oferiți fiecărui participant un chestionar de evaluare. Invitați-l să îl completeze, apoi, după ce au încheiat, strângeți-le și păstrați-le, pentru a le centraliza ulterior.

Plimbarea recunoștinței

Pentru că acesta este ultimul modul al programului de sprijin pentru adolescenți, participanții vor fi invitați să petreacă ultimele minute ale modulului final plimbându-se prin încăpere, mergând la acele persoane față de care simt recunoștință (pentru sprijin, pentru ceea ce au învățat de la ei pe parcursul programului etc.) și își vor exprima direct recunoștința față de aceștia.

Încheierea modulului

Minutele finale ale atelierului vor fi folosite pentru a face o recapitulare rapidă a lucrurilor făcute și a obiectivelor îndeplinite pe parcursul programului și, de asemenea, pentru a discuta despre pașii următori ai programului (activitățile de educație de la egal la egal care vor urma).

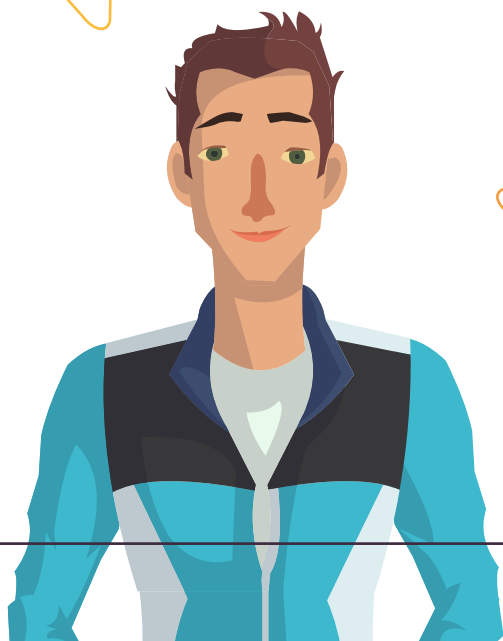
Sugestii pentru facilitatori

Vă rugăm să nu uitați să faceți fotografii și mici înregistrări video la evenimentul final. Impactul ar putea fi foarte mare, acestea putând ulterior să vă aducă aminte de momentele petrecute împreună și de lucrurile învățate pe parcursul programului. Acestea vor constitui și un rezumat vizual al întregului program, care ar putea oferi și momente-cheie, asupra cărora participanții să poată reflecta inclusiv în formularul de evaluare oferit la final.

Dacă alegeți să implementați marșul feminist, este bine să luați în calcul faptul că adesea elevii nu locuiesc în zona în care se află școala lor, iar în formarea grupurilor este important să existe un bun echilibru între acei elevi care cunosc bine zona și cei care o cunosc mai puțin, în măsura în care această împărțire echilibrată este posibilă.

Abordări metodologice

Lucru în echipă, cercetare și documentare online și offline, discuție.

Materiale suplimentare

Marșul lui Jane

<https://janeswalk.org/>

MODULUL 10 Fișă de descriere a locului feminist identificat

Fișa de lucru 1

Numele locului feminist

Adresă

Website

Date de contact pentru social media

Scurtă descriere (maxim 10 rânduri)

Istoria acestui loc feminist

De ce este acest loc feminist important pentru comunitatea noastră?

O amintire legată de acest loc (a voastră sau a altcuiva)

Numele locului feminist

Adresă

Website

Date de contact pentru social media

Scurtă descriere (maxim 10 rânduri)

Istoria acestui loc feminist

De ce este acest loc feminist important pentru comunitatea noastră?

O amintire legată de acest loc (a voastră sau a altcuiva)

MODULUL 11 Eveniment final (opțional)

Modulul 11 – Eveniment final (opțional)

Facilitatorii vor implica participanții în organizarea unui eveniment final, în cadrul căruia va fi realizată închiderea proiectului și vor fi prezentate principalele rezultate obținute. Înaintea acestui eveniment final, grupul ar trebui să se reunească încă o dată, pentru o întâlnire organizatorică în cadrul căreia vor discuta următoarele aspecte (chiar dacă nu veți implementa și activitățile de educație de la egal la egal, manual dezvoltat în cadrul proiectului pentru activitățile de educație de la egal la egal poate oferi elevilor instrumente foarte utile pentru organizarea acestui eveniment):

- **Comunicare:** persoanele care se implică în această zonă vor fi responsabile cu elaborarea și implementarea unei strategii de comunicare, cu scopul de a implica comunitatea locală în eveniment, dezvoltând strategii diferite pentru fiecare grup-țintă vizat
- **Marș feminist:** persoanele care se implică în această activitate vor avea responsabilitatea organizării practice a marșului și a stabilirii itinerariului acestuia. Ei vor fi de fapt ghizii care vor conduce participanții pe parcursul marșului. Ar fi recomandat ca grupul să ia în calcul și implicarea unor persoane relevante, care să fie implicate în marș și care să își poată împărtăși poveștile în mod direct

- **Activități creative:** vor lucra în mod direct cu coordonatorii marșului feminist și vor gândi componenta de acțiuni creative care să fie realizate pe parcursul marșului
- **Ghid comunitar:** vor finaliza ghidul comunitar, incluzând toate zonele relevante de vizitat identificate în Modulul 10, vor lucra la designul grafic al ghidului care va fi oferit participanților la eveniment și diseminat ulterior către publicul larg (inclusiv online)

Participanții vor trebui să fie împărțiți în grupuri mici, fiecare grup ocupându-se de una dintre sarcinile sugerate mai sus. Grupurile de lucru ar trebui să se întâlnească pe cont propriu atunci când consideră necesar și să își coreleze activitățile cu cele ale celorlalte grupuri de lucru, ținând legătura cu acestea și cu facilitatorul. Alte întâlniri comune pot fi necesare, de exemplu recomandăm ca marșul feminist, precum și alte prezentări să fie repetate înainte ca evenimentul propriu-zis să aibă loc.

Puteți invita colegi, personalul școlii, familii, tineri din comunitatea locală, instituții și organizații din comunitate să participe alături de voi la marș.

RESURSE RECOMANDATE

Documente legislative, cercetări și publicații

Convenția Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice (Convenția de la Istanbul, text complet, limba română), 11.05.2011 –

<https://rm.coe.int/168046253e>

Convenția Consiliului Europei privind prevenirea și combaterea violenței împotriva femeilor și a violenței domestice (Convenția de la Istanbul): Întrebări și răspunsuri –

<https://rm.coe.int/istanbul-convention-questions-and-answers-romanian/16809450dc>

Consiliul Europei. Conștientizarea fenomenului violenței împotriva femeilor. Articolul 13 al Convenției de la Istanbul:

<https://rm.coe.int/168046e1f1>

EIGE – Institutul European pentru Egalitate de Gen <https://eige.europa.eu/gender-based-violence/what-is-gender-based-violence>

<https://eige.europa.eu/publications/gender-education-and-training>

FRA – Agenția pentru drepturi fundamentale a Uniunii Europene. Violența împotriva femeilor: o anchetă la nivelul UE –

https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra-2014-vaw-survey-factsheet_ro.pdf

UNESCO și UN Women. Linii directoare globale privind gestionarea violenței de gen în context școlar (2016)

<https://www.paho.org/hq/dmdocuments/2017/violence-against-women-2017-03ws-schoolrelated-gender-based-violence-guidance-UNESCO-UNWomen.pdf>

Organizația Mondială a Sănătății. Prevenirea violenței în mediul școlar. Un instrument practic de lucru (2019)

<https://www.unicef.org/media/58081/file/UNICEF-WHO-UNESCO-handbook-school-based-violence.pdf>

Inițiativa Națiunilor Unite privind Educația Fetelor. O abordare integrată pentru a preveni violența de gen în context școlar: standarde minimale și cadrul de monitorizare –

<https://www.icmec.org/wp-content/uploads/2018/09/Whole-School-Approach-to-Prevent-SRGBV-Minimum-Standards-Framework-UNGEI.pdf>

Centrul Filia. Barometrul de Gen, România 2018 (2019) –

<https://centrulfilia.ro/new/wp-content/uploads/2019/08/Barometru-de-gen-2018-Centrul-FILIA.pdf>

Asociația pentru Libertate și Egalitate de Gen. Analiză privind stereotipurile de gen în educație și orientare profesională în România (2018)

<https://aleg-romania.eu/wp-content/uploads/2018/09/Analiza-privind-stereotipurile-de-gen-in-Romania.pdf>

Asociația pentru Libertate și Egalitate de Gen. Combaterea stereotipurilor de gen în educație și în consiliere vocațională (2019) –

<https://aleg-romania.eu/wp-content/uploads/2017/02/GenderEd-Romanian-5-2-1.pdf>

Website-uri, proiecte internaționale

Mituri privind violența împotriva femeilor și fetelor
https://ec.europa.eu/info/sites/info/files/factsheet-eu-action_to_combat_violence_against_women-2019.pdf

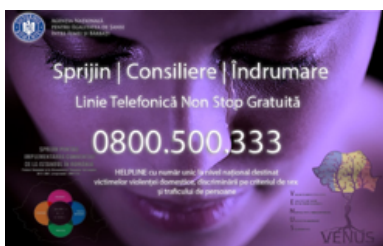
Persoana Genderbread
<https://www.genderbread.org/>

Școli sigure și primitoare
<http://www.endvawnow.org/en/articles/1756-sa-fe-and-welcoming-schools-.html>

Violența în școli
<https://www.coe.int/en/web/children/violence-in-schools>

Mediterranean Institute of Gender Studies (MIGS),
 YOUTH 4 YOUTH
http://www.antiviolence-net.eu/projects_Y4Y_EN.htm

Recomandări de resurse la nivel național (instituții și organizații neguvernamentale)

ANES – Agenția Națională pentru Egalitatea de Șanse între Femei și Bărbați, care gestionează help-line-ul destinat victimelor violenței în familie și coordonează rețeaua adăposturilor VENUS, prezente în fiecare județ din țară.
www.anes.ro

Organizații non-guvernamentale care oferă servicii victimelor violenței

Asociația Anais – București www.asociatia-anais.ro
 Fundația Sensibilu – București www.fundatiasensibilu.ro
 Asociația Casa Ioana – București www.casaioana.org
 Asociația Solwodi – București www.solwodi.ro
 Agenția Adventistă pentru Dezvoltare, Refacere și Ajutor
 ADRA România – București www.adra.ro
 Asociația Necuvinte – București www.necuvinte.ro
 Asociația ALEG – Sibiu www.aleg-romania.eu
 Asociația Pas Alternativ – Brașov
www.facebook.com/AsociatiaPasAlternativ
 Centrul de Mediere și Securitate Comunitară – Iași
www.cmssc.ro
 Institutul Est European pentru Sănătatea Reprodusei (IEESR) – Târgu Mureș
www.facebook.com/violenta.intrafamiliala

Organizații non-guvernamentale implicate în activități de prevenire a violenței de gen

Asociația Transcena – București www.transcena.ro
 Centrul Filia – București www.centrulfilia.ro
 Asociația FRONT – București www.feminism-romania.ro
 Asociația pentru Promovarea Drepturilor Femeilor Rome E-ROMNJA – București www.e-romnja.ro
 Societatea de Analize Feministe ANA – București
www.facebook.com/ANa-SAF
 Asociația Plural – București www.asociatia-plural.ro
 Asociația Sexul versul Barza – București
www.sexulvsbarza.ro
 Centrul de Acțiune pentru Egalitate și Drepturile Omului (ACTEDO) – Cluj www.actedo.org
 Centrul Parteneriat pentru Egalitate – București
www.cpero.ro

Co-finanțat prin
Programul Drepturi, Egalitate și
Cetățenie al Uniunii Europene

Parteneriat

Proiectul implică 4 țări și 5 organizații:

ActionAid Italia, Italia
ActionAid Grecia, Grecia
AFOL Metropolitană, Italia
CPE - Centrul Parteneriat pentru Egalitate, România
UCLL - UC Limburg, Belgia

actionaid

Conținutul acestui manual reprezintă perspectiva autoarelor/autorilor și este responsabilitatea acestora. Comisia Europeană nu acceptă niciun fel de responsabilitate pentru modul în care informația cuprinsă în acest manual va fi utilizată.